

Fatih Sultan Mehmet

ERDEM YERLİCAN

FATİH SULTAN MEHMET

FATİH SULTAN MEHMET

Yazan

Ekrem YEŞİLÇAYIR

FATİH SULTAN MEHMET
Mustu Fetih Kitapları

Copyright © Mustu Yayınları, 2010

*Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş'ne aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş'nin önceden
yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt
sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.*

Editör
Zekeriya ŞEN

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Akademik İnceleme
Muhittin KÜÇÜK, Dr. F. Muharrem YILDIZ

Resimleyen
B Sanat Evi

Sayfa Düzeni
Mernuş KALKAN

Kapak
SGSM

ISBN
975-6456-80-9

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
Sarıç Yolu Üzeri Nu: 7 Gaziemir / İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Mayıs 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. Nu: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey / İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Mustu Yayınları
Kısıklı Mahallesi Meltem Sokak N0: 5
34676 Üsküdar / İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.mustu.com

İÇİNDEKİLER

Bizans Surlarında
Bir Osmanlı 1

Hayalleri Vardı
İstanbul Üzerine 4

İşte Bu, İtaat
Etmen İçin 11

Yolunuzdan
Yürüyeyim 16

Şaşırtan Karar 20

On Üç Yaşında
Bir Sultan 24

Eğer Padişah
Biz İsek 26

Varna Ovası'nda
Bir Ders 29

Padişah Olmayı
Öğrenen Şehzade 32

Şehzadelikten
Sultanlığa 35

Gücümüze
Hayalleriniz
Ulaşamaz 39

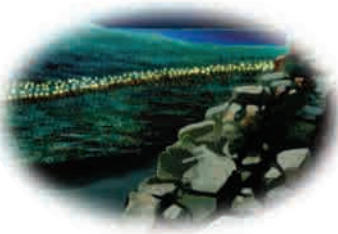
Tercih 45

Şâhî 48

Bizans Korku
İçinde 53

Osmanlı Muhbiri 57

Fethi Doğru 60

Haliç'i Kapatan
Zincir 62

İsteriz ki
Savaş Olmasın 64

Peygamber Müjdesi 68

Bre Nasıl
Mağlûp
Olursunuz 72

Savaş Meclisi 76

Gemileri
Karadan Yürüten Deha 79

Fırtına Öncesi
Sessizlik 82

Işık Seli 87

Gerçekleşen Müjde 90

Gönüllerin Fethi 96

Saman Çöpleri 101

Deryanın
Sahibi 104

Bu Zahmet
Din Yolunadır 108

Kardeşlik 112

Er İsen Er
Meydanına Gel 115

Bu Milletle
Dünyalar
Fethedilir 119

Kalpleri Fetheden
Adalet

122

Bizi
Tanımaz mısın 127

Cesaret 131

Son Sefer 134

ÖNSÖZ

İstanbul ki Peygamber Efendimizin övdüğü şehir... Güzelliği destanlaşan belde... Kâinatın Efendisinin "İstanbul elbet bir gün fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutandır. Onu fetheden ordu ne güzel ordudur." muştusuyla şereflenen, yüzyıllarca fethi bekleyen şehir...

Ve henüz on yaşındayken Peygamberimizin övdüğü o güzel komutan olma hayaliyle yaşayan Şehzade Mehmet... Altı yaşındayken Amasya valisi, on yaşında Manisa valisi olan şehzadenin kısa süren ilk padişahlığı da on üç yaşında. Babası Sultan İkinci Murat ve hocaları tarafından büyük bir özenle yetiştirilip geleceğe hazırlanan yiğit...

Devrinin en üstün mühendislik bilgileriyle donanmış bu genç, on sekiz yaşına geldiğinde en az beş farklı dili mükemmel konuşabiliyordu. O, hem bir kitap kurdu, hem iyi bir araştırmacı, hem de yüreği sevgi dolu ince ruhlu bir şairdi. Aynı zamanda surları parçalayabilecek topları keşfeden bir mucit, gemileri karadan yürütebilen bir deha idi. Savaş meydanlarında orduyu yüreklendiren, yerine göre atını denize süren bir kahramandı. Gece gündüz yıllarca yorulmak nedir bilmeden çalıştı. Sonunda çağları değiştiren bir Fatih oldu ve büyük fetihlerin kapısını açtı. İstanbul'u fethedince, orada yaşayanlara sevgi ve hoşgörü dolu davranışlarıyla, herkesin gönlünü fethetti.

Geçmişinden ibret alıp, istikbale güvenle bakan geleceğin büyüklerine, FATİH SULTAN MEHMET'i takdim etmenin mutluluğu içindeyiz.

Ekrem YEŞİLÇAYIR

Mayıs 2004

BİZANS SURLARINDA BİR OSMANLI

Vakit hayli ilerlemişti. Ilık rüzgârın uğultusu, hırçın dalgaların sesine karışıyordu. Gece olmuş, ay bulutların arasında gizlenince, etraf alaca karanlığa bürünmüştü. İstanbul’u çevreleyen surların verdiği güven duygusu içinde bütün Bizans uyuyordu. Bu sessizlikte sadece nöbetçilerin isteksiz adımlarının sesleri yankılanıyordu kale duvarlarında...

“Şu surların heybetine bak. Böylesi güçlü surlarla korunan bir şehirde nöbete ne gerek var ki?” diye düşündü Bizans askeri. Esnerken “Oysa şimdi herkes gibi tatlı tatlı uyumak vardı.” diye söylendi. Göz kapakları iyice ağırlaşmıştı. Arkasından sessizce süzülüp geçen Osmanlı askerini fark edememişti bile.

Bir Osmanlı askerinin gece yarısı İstanbul surlarında ne işi olabilirdi? Görünmemek için siyah bir elbise giyinmişti bu genç asker. Bir gölge sessizliğinde surları dolaşıyor, bir mimar titizliğinde kale duvarlarını inceliyordu. Belinden çıkardığı küçük keskin

bıçağı ile surların değişik yerlerinden parçalar koparıp elindeki torbaya dolduruyordu. Kale duvarlarının kalınlığını ölçüp bir kâğıda şekiller çiziyordu.

Bu korkusuz asker Bahadır'dı. Yaptığı iş çok tehlikeliydi. Nöbetçilerin kendisini fark etmesi bütün plânlarını alt üst eder, hatta ölümüne bile sebep olabilirdi. Oysa Bahadır, âdeta surlarda gezintiye çıkmışçasına rahat tavırlar içinde kendisine verilen görevi yapıyordu. İsteddiği bilgileri kısa sürede toplayan Bahadır, sessiz ve hızlı adımlarla surların dibinde bekleyen teknesine gitti.

Bu casus Osmanlı genci, İstanbul'un heybetli surlarından ayrılırken, dünyanın bu güzel şehrinin insanları derin uykulardaydı.

HAYALLERİ VARDI İSTANBUL ÜZERİNE

Şehzade Mehmet, üç gündür uyumamıştı. Sabah ezanı yakındı. Saatlerdir bir takım çizimler yaptığı masasından kalkıp abdest aldı. Yanından ayırmadığı mushafını açtı. Bir süre Kur'ân-ı Kerîm okudu. Bahçeyi kaplayan kuşların sesleri, yarı açık duran pencereden içeri doluyor, Mehmet'in billur sesine eşlik ediyordu.

Bahadır'ı, herkesten habersiz olarak, tehlikeli bir göreve salmıştı ve şimdi sabırsızlıkla onun dönmesini bekliyordu.

Bütün gece İstanbul'u düşünmüş, bu güzel şehir üzerine kurduğu hayallere yeni hayaller eklemişti. Odanın ortasında duran geniş masanın üzeri, hayallerini gerçekleştirecek kuşatma plânlarını çizdiği kâğıtlarla doluydu.

Hocası Molla Hüsrev'in sözlerini hatırladı. Uzun zaman önce hocası, İstanbul'u uzun uzun anlattıktan sonra şunları söylemişti:

“Bu sözlerimi iyi dinleyiniz şehzadem. İstanbul,

Peygamber Efendimizin övdüğü bir şehirdir.

Peygamberimiz, “İstanbul, elbet bir gün fethedilecektir. Onu fetheden komutan (emir) ne güzel komutan ve onu fetheden ordu ne güzel ordudur.” sözleriyle yüzlerce yıl öncesinden bu şehrin bir gün Müslümanların eline geçeceğini muştulamıştır.

Kahraman ecdadımız İstanbul’u defalarca kuşatmışlar, ancak bu şeref onlara nasip olmamıştır. Bu uğurda çok canlar feda edilmiştir. Muhterem babanız Sultan Murat Hanın bu uğurdaki gayretleri malûmunuzdur. Siz de bir gün Osmanlı tahtını devraldığınızda bu gayretleri devam ettirmelisiniz.”

Molla Hüsrev’in bu sözlerini hiç unutamıyordu. Bu ne büyük şerefti. Bu ne güzel müjdeydi. Peygamber Efendimiz, İstanbul’u fethedecek kumandan için “ne güzel kumandan” bu uğurda savaşan askere de “ne güzel asker” diyordu.

O, yolunu çizmişti. İstanbul’u fethederek Peygamberimiz Aleyhisselâtü Vesselâmın övdüğü “güzel kumandan” olmaya azmetmişti. Gerekirse bu uğurda canını verecekti.

Henüz on bir yaşındaydı. Bir gün büyüyecek ve Osmanlı Devleti’nin başına geçecekti. İşte o zaman bu hayalini gerçekleştirecekti.

Şehzade Mehmet, küçük yaşına rağmen önemli

görevler üstlenmişti. Amasya'ya vali olarak tayin edildiğinde, henüz altı yaşındaydı. On yaşına geldiğinde ise Manisa valisi olmuştu. Bunlar elbette bir çocuk için çok büyük sorumluluklardı. Ancak bu Osmanlı Devleti'nin bir eğitim metoduydu. Şehzadeler, iyi yetiştirmeleri için küçük yaşlarda önemli devlet görevlerine atanırlar, "lala" denilen tecrübeli kişiler de onlara yol gösterirlerdi. Şehzadeler bu görevlerini yerine getirirken, bir yandan da eğitimlerine devam ederlerdi.

Şehzade Mehmet, kapının çalınmasıyla birlikte derin düşüncelerinden sıyrıldı. Gelen Bahadır'dı. Bu cesur asker korkusuzca İstanbul surlarından içeri girmiş ve Şehzade Mehmet'in istediği bütün bilgileri toplayıp getirmişti. Mehmet'in en iyi arkadaşıydı Bahadır. Yaşı Mehmet'ten büyüktü. Osmanlı ordusunda cesareti ve kahramanlığı ile çok sevilen askerlerden biriydi.

Bahadır:

– Selâmünaleyküm şehzadem, diyerek içeri girdi. Yorulmuş ve nefes nefese kalmıştı. Aldığı tehlikeli görevi başarmış olmanın huzuru yüzünden okunuyordu.

Şehzade Mehmet:

– Aleykümselâm, diyerek sevinç içinde Bahadır'a sarıldı ve:

– Hoş geldin Bahadır! Kaç gündür merak içindeyim. Hele anlatıver neler öğrendin, dedi.

Bahadır, heyecan içinde anlatmaya başladı:

– Efendim, buyurduğunuz gibi İstanbul surlarını inceledim. Bugüne dek gördüğüm en güçlü surlar. Bu muhteşem kalenin yüksekliği on beş metreye ulaşıyor. İstanbul, arka arkaya sıralanmış iki ayrı sur tarafından korunuyor. İç içe duvarların arasındaki mesafeyide düşünürsek, kalenin genişliği yetmiş metreye varıyor. Her birinde keskin nişancıların yer aldığı doksan altı kulesi var. Çifte surların arasına yirmi metre genişliğinde derin hendekler kazılmış.

Bahadır derin bir nefes aldı. Getirdiği torbayı şehzadeye vererek anlatmaya devam etti:

– Efendim, bu getirdiğim parçaları inceleterek kale duvarlarının dayanıklılığını anlayabiliriz. Ancak surlar çok sağlam. Silâhlar ve top mermileri ile bu duvarları delip geçmek mümkün görünmüyor. Bilhassa deniz tarafından bu surlara ulaşmak oldukça zor.

...

Sabah ezanı okunuyordu. Şehzade Mehmet:

– Yorulmuştundur Bahadır, hele biraz soluklan.

Bu arada vakit geç olmadan namazımızı kılalım, dedi. Bu iki dost, bir süre sonra birlikte sabah namazına durdular.

Namazın ardından sarayın bahçesine ıktılar.

Hava aydınlanmıştı. Bahçeyi dolduran ağaçların dallarına tüneyen kuşların cıvıltısı, iek kokularıyla birlikte bu serin bahar sabahının güzelliğine ayrı bir güzellik katıyordu. Bahadır, Şehzade Mehmet'e İstanbul'u, Şehzade Mehmet de Bahadır'a bu şehir üstüne kurduğu hayalleri anlattı. Saatlerce konuştular. Vakit ilerlemiş, Mehmet'in ders saati gelmişti. Hocalarının yanına gitmek üzere saraydan ayrıldı.

İŞTE BU İTAAT ETMEN İÇİN

Mehmet, ders aldığı hocalardan özellikle Molla Hüsrev ve Molla Güranî'ye büyük saygı duyuyordu. İkisi de devrin önde gelen ve saygı duyulan bilginleriydi. Molla Güranî ile ilk tanışma anlarını unutamıyordu. Çok değil, daha birkaç yıl önce hocalarının sözünü bazen kulak ardı edebilen bir çocuktur. Okuyup araştırmaktan ziyade savaş sanatına ilgi duyuyordu. Belki de bu yüzden babası Sultan Murat, daha disiplinli bir hoca olan Molla Güranî'yi onun eğitimiyle görevlendirmişti. O günleri hatırladığında, içini derin bir mahcubiyet duygusu kaplıyordu.

Yine haylazlık yaptığı günlerden birinde, ders vermek için odasına gelen Molla Güranî'nin elinde bir sopa vardı. Mehmet, hayret ve şaşkınlıkla hocasına:

– Efendim, o sopayı ne yapacaksınız, diye sormuş, Molla Güranî bütün ciddiyetiyle:

– Eğer üzerinize tembellik tozları bulaşırsa, bu sopayla tozlarınızı alacağım. Bu babanızın emridir, cevabını vermişti.

Bu sırada şehzade Mehmet, hocasını biraz hafife alır gibi olmuştu, Molla Güranî de elindeki sopayla onun koluna hafifçe vurarak:

– İşte bu itaat etmen için, diyerek uyarmıştı. O zaman şehzade Mehmet, Molla Güranî'nin disiplin ve ciddiyetini anlamıştı.

şehzade Mehmet, yıllar önce yaşadığı bu hatırayı ömür boyu unutamayacak ve hocalarına karşı her zaman derin bir saygı içinde olacaktı.

Molla Güranî'nin ve Molla Hüsrev'in elinde Mehmet'in haylazlığı gitmişti. Kısa sürede, çok okuyan, araştıran, öğrenme merakıyla dolu alışkan bir ğrenci olmuştu. Düşünmenin zevkini, öğrenmenin tadını almıştı artık. Bu da onu ileride çağının en bilge kişilerinden biri yapacaktı.

şehzade Mehmet, hocası Molla Güranî'yi her zamanki gibi ayakta karşıladı. Bu büyük âlimin ak sakallarıyla başındaki beyaz sarığı bütünlük oluşturuyor, nurlu yüzüne ayrı bir sevimlilik katıyordu. şehzade Mehmet, hocasının karşısında saygıyla eğilerek elini öptü. Hocasının işaretiyle yerine oturdu. Bahadır ile giriştikleri maceradan hiç söz etmedi.

Dersi her zamanki gibi dikkatle dinledi.

Dersin sonunda Molla Gürânî:

– Bakınız oğul, çalışkanlığınızla, başarıma azminizle kısa zamanda geliştiniz. Edebiyatta, astronomide, matematikte büyük mesafeler kat ettiniz. Sizdeki bu vasıflar, muhterem pederiniz Sultan Murat ve hocaların olan bizler için gurur kaynağıdır. Ancak malûmunuzdur ki her şehzadenin bir meslek öğrenmesi devletimizin geleneklerindendir. Sizin de bir meslek seçmeniz ve bundan sonra bunun eğitimini almanız gerekmektedir. Bunun kararını kendiniz vereceksiniz. Düşününüz ve kararınızı tez zamanda bize bildiriniz, dedi.

Oysa Şehzade Mehmet, seçeceği mesleğe çoktan karar vermişti. Ancak bunu hocalarına söyleme zamanının henüz gelmediğini düşünmüştü. Mehmet heyecanlı bir ses tonuyla:

– Muhterem hocam, iltifatlarınıza müteşekkirim. Hepsi sizlerin sayesinde. Nicedir hangi mesleği seçmem gerektiğini düşünüp araştırmaktaydım. Sizler de takdir buyurursanız “top dökümcülüğü” mesleğini seçmem gerektiğini düşünmekteyim.

Molla Gürânî, Mehmet’in düşüncelerini, onun İstanbul’u fethetmeyi gaye edindiğini, bu uğurda gecesini gündüzüne katıp çalıştığını biliyordu.

Mehmet'in top dökümcülüğünü öğrenmek istemesinin de bu gayesinin bir parçası olduğunu düşünerek sordu:

– Oğul, bu mesleği tercih sebebin nedir?

– Hocam, malûmunuzdur ki İstanbul, bu zamana kadar yirmi sekiz defa kuşatılmış, ancak şehir fethe edilememiştir. Bunun sebebi de şehrin, dünyanın en sağlam surlarıyla korunmasıdır. Bu surlar yıkılmadıkça İstanbul'u almak mümkün değildir. Mevcut top gülleri ile bu surları aşmak imkânsızdır. Muhterem efendim, Rabbim ömür verip o günleri

görürsem, inşaallah çok güçlü topar döktüreceğim. Köhnemiş Bizans'ı koruyan surları yerle bir edip, Allah'ın izniyle İstanbul'u fethedeceğim. İşte bunun içindir ki bu mesleğin inceliklerini öğrenmek arzusunda'yım.

Molla Gürani, Mehmet'in yüzüne hayranlıkla baktı. Mehmet, henüz küçük bir çocuktı. Oysa bu sözleriyle hocasının gözünde âdeta devleşmiş, yetişkin bir insan oluvermişti. Onun hocası olmaktan her zaman gurur duymuştu.

Şehzade Mehmet'in bir hedefi vardı ve attığı her adımın kendisini bu hedefe biraz daha yaklaştırmasını istiyor gibiydi. Hocası, Mehmet'i kucaklayıp tebrik etti:

– Verdiğin bu karar, hakkında hayırlı olsun. Dilerim Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed Aleyhisselâmın övgüsünü kazanan güzel kumandan sen olursun oğul.

YOLUNUZDAN YÜRÜYİYİM

Mehmet, annesi Hüma Hatun'u küçük yaşlarında kaybetmişti. Babası Sultan Murat, seferlerden ve devlet işlerinden kalan zamanını sarayda geçiriyordu. Böylece az da olsa baba-oğul, birlikte olma imkânı buluyorlardı.

Sultan Murat seferden dönmüş sarayına gelmişti. Baba oğul o günü birlikte geçireceklerdi. Atlarla Edirne çevresini dolaşmaya karar verdiler. Sultan'ın emriyle atlar hazırlandı. Baba-oğul hemen yola çıktılar.

Bahar mevsimi yerini yaza bırakmış, dağ tepe âdeta yeşile boyanmıştı. Şehzade Mehmet'in en sevdiği anlardı babası ile birlikte olduğu anlar. Binicilikteki ustalığını babasına göstermek istercesine hızla sürüyordu atını. Yağız atının üzerinde bir rüzgâr gibi dere boylarından ovalara, ovalardan dik yokuşlara tırmanıyordu.

Saatlerce yol yürüyen atlar yorulunca, atlarından inip bir dere kenarında oturdular. Güneş parıl parıl parlıyordu. Doruklarda hâlâ erimeyen karların beyazlığı göz kamaştırıyordu.

Sessizliği Mehmet bozdu:

– Baba, ne hikmettir ki sırtınızda bunca ağır yük varken, sizde diğer ihtiyarlar gibi yaşlılık belirtileri yok. Yaşlandınız fakat dimdik ayakta-sınız. Her türlü zahmet ve sıkıntıya rağmen kahramanlık ve yiğitlikle beraber akıl ve iradenizi de yerli yerinde kullanmaktasınız. Savaş meydanlarında zafer kazanan bir komutan, ilim toplantılarında derin bir âlimsiniz.

Geceniz gündüzünüz yok. Bunun sırrını bana da öğretiniz. Ta ki ben de sizin yolunuzdan yürüyeyim.

Şehzade Mehmet'in böylesine güzel sözleriyle çok mutlu olan Sultan Murat:

– Oğulcuğum, bu sözlerinle beni sevindirdin. Allah sana verdiği üstün yetenekleri artırsın. Ey benim yiğit oğlum! Hayatını doğruluk üzerine geçirenlerin, bu dünyadan ayrıldıkları zaman ahiret âleminin sonsuz güzelliklerine kavuşacağına inanırım. Bunun için ibadetlerimi hiç aksatmadan yaparım.

Zorluklar dünyasında çektiklerimin karşılığının Allah tarafından verileceğine inanır, O'na sığınırım.

Oğulcuğum, her söylenene hemen inanma, her olayın iç yüzünü araştır.

Nasıl ki yemiş olgunlaştığı zaman yenir. İnsanlardan da gün görmüş, bilgisi ve tecrübesi yerinde olanları tercih et.

Bir gün Osmanlı tahtına sen geçeceksin. Şunu unutma ki devletin devamını sağlamak kaba güç, kılıç ve kahramanlık yoluyla değildir. Akıl, tedbir, sabır, ileri görüşlülük de gerekir. Yüce atalarımız, büyük zaferleri kılıçla elde etmişler gibi görünse de aslında akıl, sevgi ve mantık güçleriyle gerçekleştirmişlerdir.

Ey oğul, adaletten asla ayrılma. Çünkü Yüce Allah âdildir ve âdil olanı sever.

Padişahlar, ellerinde terazi tutmuş kimselere benzerler. Ancak gerçek padişah odur ki elindeki terazi doğru tuta. Sen padişah olunca, adalet terazisini doğru tut. O zaman Yüce Allah senin hakkında hayır nasip eder. Yüce Rabbimiz işitir, görür ve her şeyi bilir, dedi.

Şehzade Mehmet, babasının öğütlerini dikkatle dinledi. Bu sözlerden oldukça etkilenmişti. Babasının samimî konuşmaları, onun kalbinde ve zihninde derin izler bırakıyordu. O gün, doyasıya sohbet ettiler, at sürdüler, yarış yaptılar.

Akşam olmak üzereydi. Artık saraya dönme vakti gelmişti.

ŞAŞIRTAN KARAR

Sultan Murat, sabah namazını kıldı ve her sabah olduğu gibi bir süre Kur’ân-ı Kerîm okudu. Ardından sarayın bahçesinde gezintiye çıktı. Osmanlı Devleti’ni uzun yıllar başarıyla idare etmişti.

“Bizim mesleğimiz Allah yolu ve maksadımız Allah’ın dinini yaymaktır. Yoksa kuru kavgâ ve cihangirlik davası değildir.” diyen Osmanlı Devleti’nin kurucusu Osman Beyin sözlerini her zaman rehber edinmişti. Kan dökülmesini sevmezdi. Barış sonuna kadar kovalar, ancak son çare olarak savaşı karar verirdi. Ömrü at üstünde geçmişti. Savaştığı cepheler bir bir gözünün önünden geçti. Devletinin sınırlarını Avrupa içlerine kadar ilerletmişti. Ama artık yorulduğunu ve yaşlandığını hissediyordu. Kalan ömrünü devlet işlerinden uzakta, ibadetle geçirmek istiyordu. Oysa düşman devletler sinsi plânlar yapmakta ve saldırmak için Osmanlı Devleti’nin zayıf bir anını beklemekteydiler. Sultan Murat’ın tahtı bırakması ülkeyi düşman karşısında savunmasız bırakabilirdi.

“Barış anlaşmaları ile ÷lkemin huzurunu sağla-
malıyım. Ancak o zaman Mehmet’i tahta geçirebili-
rim.” diye kendi kendine söylendi.

Bu düşünce onu rahatlatmıştı.

Mehmet henüz 13 yaşındaydı. Sultan Murat,
oğlunun zekâsıyla, üstün karakteriyle her zaman
gurur duymuştu. Böyle bir evlât verdiği için daima
Rabbine şükrediyordu. Yanında oğlunu da pekçok
savaşa götürmüş, onun iyi bir kumandan olarak ye-
tişmesini sağlamıştı.

Sultan Murat’ın Çandarlı Halil Paşa ve Zağanos
Paşa gibi güçlü vezirleri vardı ve Mehmet tahta geç-
tiğinde ona yol gösterebilirlerdi. Sultan Murat mec-
lisi toplantıya çağırmaya ve bu düşüncesini açıkla-
maya karar verdi.

Aynı gün vezirlerini ve devletin önde gelen
yöneticilerini topladı. Onlara bu kararını açıklamak
için konuşmaya başladı:

– Ey benim hürmetli, fedakâr komutanlarım,
vezirlerim, âlimlerim. Tarife gerek yoktur ki şimdi
sahip olduğumuz şu devlet nice mücadelelerden
sonra kurulmuş ve bugünlere gelmiştir. Rabbim
ömür verdi, güç verdi. Dedelerim Osman Beyden,
Orhan Beyden, Murat Hüdavendigâr Handan nice
fedakârlıklarla bu günlere gelmiş kutlu devletimizin

sınırlarını genişlettim. Ömrüm savaş meydanlarında geçti.

Meclistekiler dikkat kesilmiş Sultan İkinci Murat'ı can kulağıyla dinliyordu. Padişah sözlerine şöyle devam etti:

– Biliyorum ki Allah'ın takdir ettiği ömrümün sonlarına yaklaşıyorum. Artık dünya işlerinden yoruludum. Bundan sonra devletin başına oğlum Mehmet'in geçmesini dilemekteyim. Biliyorum ki Mehmet henüz bir çocuktur. Düşmanlarımız bu fırsatı değerlendirmek isteyecekler ve tez zamanda saldırıya geçeceklerdir. İşte bunun içindir ki düşmanlarımızla barış anlaşmaları imzalayacağız.

Sarayın geniş toplantı salonunda toplanan vezirler, din adamları bu konuşmalara şaşırıp kaldı. Osmanlı tahtına çocuk yaşta bir padişahın geçmesi büyük sorunlara yol açabilirdi. Bu düşünceler içindeki Çandarlı Halil Paşa söz alarak:

– Hünkârım, bu kararınız hepimizi üzmüştür. Mehmet üstün kabiliyetleri olan bir şehzadedir. Ancak padişah olması için henüz çok erkendir. İçte ve dışta düşmanlarımız bu durumu fırsat bilip saldırıya geçebilirler. Ülkemizde idare boşluğu doğabilir. Efendim, bu kararınızı tekrar gözden geçirmeniz hepimizin ortak arzusudur, dedi.

Sonra sırasıyla diğer vezirler ve din adamları söz aldılar. Hepsi de Çandarlı Halil Paşa gibi düşünüyorlardı.

Oysa Sultan Murat kararlıydı:

– Paşalarım, beylerim, bilirim ki Mehmet henüz bir çocuktur. Ancak etrafında sizler gibi tecrübe sahibi insanlar vardır. Sizler Mehmet’e yardımcı olacaksınız. Benim Mehmet’e ve siz vezirlerime güvenim tamdır. Kararım kesindir. Mehmet padişah olacak ve ülkesini yönetecektir.

Toplantı bitmiş, Sultan Murat kesin kararını vezirlere, kumandanlara, beylere bildirmişti. Artık ülkenin güvenliğini sağlamak için barış anlaşmaları yapılabilirdi. Barış elçileri birer birer hazırlandı. Sultan İkinci Murat’ın barış niyetleri Macaristan başta olmak üzere Haçlı devletlerine iletildi. Ardından da on yıl süreli barış anlaşmaları imzalandı. Buna göre Haçlı devletleri ile Osmanlı Devleti arasında on yıl boyunca savaş yapılmayacaktı.

Böylece, Osmanlı Devleti için dostlarını endişelendiren, düşmanlarını sevindiren yeni ve zor bir dönem başlamış oluyordu.

ON ÜÇ YAŞINDA BİR SULTAN

Şehzade Mehmet, o gün derslerini bitirmiş yardımcıları ile Manisa'nın meselelerini görüşüyordu. Kapı çalındı. Hürmetle içeri giren asker, Sultan Murat'tan bir ferman getirildiğini haber verdi.

Manisa'ya ulaşan haber, Şehzade Mehmet'i şaşırtmıştı. Sultan Murat, mektubunda hemen başkent Edirne'ye gelmesi gerektiğini bildirmekteydi. Mehmet kendisini bekleyen gelişmelerden habersiz Edirne'ye hareket etti.

Şehzade, Edirne'ye ulaşır ulaşmaz babasıyla görüşmüş, kendisi hakkında verilen kararı saygıyla karşılamıştı. Sarayda yapılan sade bir törenden sonra artık Mehmet, Osmanlı Devleti'nin yeni sultanıydı.

Osmanlı Devleti'nde genellikle padişahlar hayatının sonuna kadar ülkeyi yönetirdi. Padişahın vefatından sonra yerine oğullarından biri geçerdi. Sultan Murat, kendi isteğiyle tahttan çekilmişti. Herkes bunu onun büyüklüğüne yoruyordu, Ancak

çocuk yaşıta bir padişah ülkeyi nasıl yönetebilirdi? Köylüsünden kentlisine, yaşlısından gencine herkes bu konuyu tartışıyordu.

Sultan Mehmet, Çandarlı Halil Paşa başta olmak üzere devlet büyüklerinin de yol göstermesiyle ülkeyi yönetmeye başladı. Saltanatının daha ilk günlerinde padişah olmanın ağırlığını üzerinde hissetmeye başlamıştı. Olaylar hızla Osmanlı Devleti'nin aleyhine geliyordu. Aldıkları ücreti yeterli görmeyen Yeniçeri askerlerinin çıkardığı yangın, şehri harap etmişti.

Düşmanlar da Osmanlı Devleti'ne karşı gizli plânlar içindeydiler. Osmanlı Devleti'nin acemi elerde olduğunu, böylesi bir fırsatın kaçırılmaması gerektiğini düşünen Macarlar ve Polonyalılar harekete geçtiler. Barış anlaşmasına rağmen saldırı hazırlıklarına başlamışlardı bile.

Haçlı ordusu, Tuna nehri'ni aşarak Anadolu'dan gelecek yardımları kesmek için boğazları tutmuştu.

EĞER PADİŞAH BİZ İSEK

Bu şartlar içinde bir yıl geride kaldı. Sultan Mehmet, “Henüz devleti yönetecek güce sahip değilim. Bu problemlerin sebebi benim.” diye düşünüyordu. Oysa çok hırslıydı. Büyük hedefleri vardı. Ama bu kadar erken devletin başına geçeceğini hiç aklına getirmemişti. Şimdi devasa sıkıntılarla baş etmeye çalışıyordu. Büyük bir savaş kapıdaydı. Haçlılar, büyük bir orduyla saldırıya geçmeye hazırlanıyorlardı. Ülkenin güçlü bir yönetime ihtiyacı vardı.

Sultan Mehmet, uzun süredir kafasını kurcalayan fikri uygulamaya karar verdi. Babasını tekrar Edirne’ye çağırmalı, orduların başına geçmesini istemeliydi. Bu fikrini değerlendirmek üzere vezirleri ile bir toplantı yapmaya karar verdi.

Genç padişahın çağırısı ile vezirler padişahın huzurunda toplanmışlar, karşılıklı iki sıra hâlinde yan yana dizilmişlerdi. Salonda derin bir sessizlik hâkimdi.

Sultan Mehmet, kararlı bir ses tonuyla söze başladı:

– Beylerim, paşalarım! Bilirsiniz ki devletimiz barış anlaşmalarını hiçe sayan düşmanların saldırısı ile karşı karşıyadır. Kahraman ordumuz savaşa hazırdır. Ancak belli ki ordumuzun güçlü bir yönetime ihtiyacı vardır. İşte bu yüzdendir ki muhterem babam Sultan Murat Hanı tekrar ordunun başına geçirmek arzusundayım. Sizlerin de bu husustaki fikrinizi almak isterim.

Vezirler, birer birer fikirlerini açıkladılar. Uzun süren toplantının sonunda, Sultan Murat'ın tekrar orduların başına geçmesi konusunda fikir birliğine vardılar.

Sultan Mehmet, elçileri aracılığıyla babası Sultan Murat'a bir mektup gönderdi. Mektubunda devletin karşı karşıya olduğu tehlikelerden bahsettikten sonra babasından orduları yönetmesini istedi. Ancak bu mektuba Sultan Murat'ın verdiği cevap Edirne'de hayal kırıklığı meydana getirdi.

Sultan Murat, orduları yönetme teklifini kabul etmemişti.

Bunun üzerine Sultan Mehmet, ikinci bir mektup yazarak babasını tekrar orduların başına davet etti. Bu mektuba yazdığı şu cümleler, Sultan Mu-

rat'ı çok etkileyecek ve derhâl Manisa'dan Edirne'ye gelmesini sağlayacaktı:

“Eğer padişah iseniz geliniz ordularınızın başına geçiniz. Yok eğer padişah biz isek emrediyorum, geliniz ve ordularımızın başına geçiniz.”

VARNA OVASI'NDA BİR DERS

Haçlı kuvvetleri, Sultan Murat'ın orduların başına geçtiğinden habersiz, harekete geçmişti. Varna Ovası sanki bir mahşer yeri gibiydi. Az sonra burada can pazarı kurulacaktı.

Sultan Murat, ordularının önündeydi. Osmanlı ordusunun sağ kanadına Karaca Paşa, sol kanadına Şehabettin Paşa kumanda ediyordu. Ordunun önünde ilerleyen atlı askerlerimizin mızrağının ucunda barış anlaşmasının maddeleri asılıydı.

İlk saldırıyı yapan Haçlı kuvvetlerinin sağladığı başarı sayesinde düşmanlar Edirne'ye doğru ilerlemeye başladılar. Sultan Murat, elinde kılıcıyla askerlerin önünde onları yüreklendiriyor, "Koman yiğitlerim, vurun aslanlarım!" diye âdeta kükrüyordu. Büyük bir gürültüyle patlayan top sesleri, kılıç seslerini bastırıyor, Haçlı askerlerinin yüreğine korku salıyordu.

Osmanlı askerlerinin bu savaştaki cesaret ve kahramanlığını gören Haçlı kuvvetleri, panik hâlinde geri çekilmeye başladı.

Varna Ovası'ndan Tuna nehrine kadar olan sahada düşman ordusu kısa sürede bozguna uğratıldı. İsmi askerlerin boyunlarına taktıkları haç işaretli kolyelerden alan son Haçlı Seferi başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Bu savaştan sonra Haçlılar, uzun süre böylesi güçlü bir orduyu bir araya getiremeyeceklerdi.

Bu zaferle, Osmanlılar için Avrupa'da bundan sonraki fetihlerin önü de açılmış oluyordu.

Bu savaştan sonra ülkenin güvenliği için Sultan Murat tahtta kaldı. Oğlu Şehzade Mehmet ise Manisa'ya vali olarak tayin edildi.

PADİŞAH OLMAYI ÖĞRENEN ŞEHZADE

Aradan beş yıl geçti. Şehzade Mehmet, Manisa'da geçen beş yılın sonunda büyüyüp güçlenmiş, yağız bir delikanlı olmuştu. Saygı uyandıran bir duruşu vardı. Yüzünü ince, siyah bir sakal çevreliyordu. Alnını bütünüyle kaplayan sarığı, ciddiyet gamzeden yüzüne ayrı bir güzellik katıyordu.

Muhtaçlara karşı cömert, bilgiye doymayan, cesur ve kararlı bir kişiliğe sahipti. Yorulmak nedir bilmiyordu. Sürekli çalışma hâlindeydi. Bir işe karar verince, artık onu hiçbir şey durduramazdı; yolculuğun verdiği zorluklar, yaz sıcağı, kış soğuğu, hiçbir şey... Her türlü zorluğa dayanıklı bu genç, aynı zamanda üstün bir zekâya sahipti.

Şehzade Mehmet, bir yandan Manisa'yı başarıyla yönetmiş, bir yandan da kendini İstanbul'un fetihine hazırlamıştı.

İstanbul, Şehzade Mehmet için bir gençlik aşkı gibiydi. Asya ile Avrupa'yı bir köprü gibi birbirine

bağlayan, yedi tepeli bu şehir, onun rüyalarını süslüyordu.

Geçen sürede pek çok savaşa katılmış, güçlü bir kumandan olarak kendini yetiştirmişti. Manisa’da geçen beş yıl içinde bütün savaş tekniklerini öğrenmişti. İleride çağının en büyük kumandanı olmasını sağlayacak askerî eğitimini de tamamlamıştı. Matematik ve fen bilimlerinde ileride devrinin âlimleri arasına girecek, yazdığı şiirlerle aynı zamanda “Şair Sultan” olarak anılacaktı. Beş tane yabancı dili çok iyi konuşabilen Şehzade Mehmet, top dökümcülüğü başta olmak üzere devrinin bütün mühendislik bilgilerini de öğrenmişti.

Edirne’de Sitti Hatun’la evlenmiş, düğünden sonra genç eşiyle Manisa’ya dönmüştü. Bu düğün babası ile son görüşmesi olacaktı. Düğünden birkaç gün sonra Manisa’ya ulaşan elçinin getirdiği acı haber Şehzade Mehmet’i derinden sarstı: Sultan Murat vefat etmişti.

Sultan Murat, kahramanca bir hayat yaşamıştı. On yedi yaşında padişah olmuş ve otuz yıl ülkesini başarıyla idare etmişti. Henüz on sekiz yaşındayken İstanbul’u kuşatmış, ancak o günün topları ile Bizans’ın güçlü surlarını aşmayı başaramamıştı. İlme ve sanata çok önem veren padişah, büyük bilginle-

rin, âlimlerin yetişmesini sağlamıştı. Özellikle, oğlu Şehzade Mehmet'in en iyi şekilde yetişmesine büyük özen göstermişti. Hayır işlerine çok önem veren Sultan Murat, herkes tarafından "hayır babası" olarak anılmıştı.

Şehzade Mehmet, vakit kaybetmeden Edirne'ye hareket etti. Babasına karşı olan son görevini de yerine getirdi.

Böylece Şehzade Mehmet, Osmanlı Devleti'nin yedinci padişahı olarak on dokuz yaşında tahta geçti.

Genç şehzadenin bir çağı kapatıp, yepyeni bir çağ açacağı ikinci padişahlık dönemi de böylece başlamış oluyordu.

ŞEHZADELİKTE SULTANLIĞA

Bir zamanlar Osmanlı tahtındaki acemi çocuğun yerini şimdi cesur, kararlı, hayalleri büyük bir delikanlı almıştı.

Sultan Mehmet, en büyük hayali olan İstanbul'u fethetmek için padişahlığının ilk günlerinden başlayarak çalışmaya başladı. Bu uğurda yapılacak işler için divan meclisi bilgilendirilmeli, iş bölümü yapılmalıydı. Vakit kaybetmeden divan heyetini toplantıya çağırdı.

Genç sultan, huzurunda toplanan ordu kumandanlarına, paşalara, ağalara, beylere hitaben heyecanlı bir ses tonuyla ilk konuşmasını yapıyordu:

– Ey rahmetli babamın güngörmüş komutanları, şanlı Osmanlı'nın sadık yöneticileri ve benim can yoldaşlarım! Tarife hacet yoktur ki şimdi sahip olduğumuz şu millet ve memleket, nice büyük savaş ve tehlikelerle kazanılıp ecdadımızdan ceddimize, onlardan da bize nasip olmuştur. İcinizden ihtiyar olanlar o gayret dolu günleri görüp yaşadı. Gençle-

rimiz de canlı şahitlerden işitti. Dün ve evvelki gün başkaldıran kaleler ve şehirler geçmişteki mücahitlerin imanlı hücumlarına boyun eğmiş, nice topraklar onların kanlarıyla boyanmıştır. O yiğitler bugün ebediyet âlemine göçmüşlerdir.

Beylerim, paşalarım! Bugünden sonra birlikte göreceğimiz günler de, geçmişteki bu cenk ve gayret dolu günlerden farklı olmayacaktır. Benim tahtı bir kere bırakmış olmaklığımı, benim eksikliğime verip, bizimle yeniden hesap görmek isteyenler çıkacaktır. Her zamankinden daha hazırlıklı olmak gerekmektedir. Bu bilindikten sonra en doğrusu şu ki bize düşen düşmanlarımızın ne zaman üstümüze geleceğini beklemek değildir. Her hususta düşmandan önce düşünüp onlardan önce davranmalıyız!

Konuşmasının bu noktasında biraz durdu.

Salonu dolduran yöneticiler, paşalar, padişahın konuşmasını hayranlıkla ve dikkatle dinliyorlardı. Kısa süren suskunluktan sonra ellerini havaya kaldırarak sözlerine devam etti:

– Ey fedakâr yardımcılarım, ey güçlü askerlerim!

Atalarımız canlarını ve mallarını Allah yolunda feda etmekten çekinmediler. Nice kanlar döküldü. Nice yetim ve dullar gözlerinden matem gözyaşları akıttılar. Nice engin dereler ve geçitsiz ırmaklar

geçildi. Nice dağlar aşıldı Yüce Allah'ın yardımıyla. Ecdadımız karşılarına çıkan barbar düşman ordularını Allah'ın izniyle yerle bir etti. Ümitsizlik, korku ve tembelliğin ne olduğunu bilmediler. Rabbimizin yüce adını duyurmak için koşarken seferin zorluğu ve mesafenin uzunluğu onlara engel olamadı. Bu azimle çalışıp Allah'ın inayetiyle şanlı bir devlet kurdular.

Şimdi bize düşen nedir?

Onlardan kalan bu aziz emaneti çürütecek miyiz? Hayır, asla! Bizler, atalarımıza hayırlı evlâtlar olduğumuzu ispat edeceğiz.

Sizlere tarife gerek yoktur ki İstanbul şehri memleketimizin ortasında önemli bir yerde bulunmaktadır. Halkı fakirleşmiş, uzun süre bizlerle savaşmaktan kuvveti kırılmıştır. Yalancı şöhetinden başka bir şeyi kalmamıştır. Bizanslıların bize verdiği zararları bilirsiniz. Bu şehri tamamen ele geçirmediğimiz, daima bize düşmanlık etmekten geri durmayacaklardır.

Ey kahraman komutanlarım! Çok sür'atli bir şekilde harekete geçerek bu şehri fethetmeliyiz. Bu şehri ele geçirmediğimiz devletimizin devamı mümkün değildir. İyi bilirsiniz ki şehri alırsak, devletimizin gücü bir kat daha artacak ve bu zamana kadar

alınamayan yerler de bu sayede fethedilmiş olacaktır inşaallah.

Artık gecikmeye lüzum yoktur. Ya bu şehri alalım ya da fetih uğrunda mücadele ederek, hepimiz şehitlik mertebesine ulaşalım!

Genç sultan, bu coşkulu konuşmasından sonra, mecliste bulunanların fetih ile ilgili fikirlerini aldı. İstanbul'un fethi, komutanından askerine kadar herkesin en büyük amacıydı artık.

HAYALLERİNİZ GÜCÜMÜZE ULAŞAMAZ

Genç sultan, İstanbul'u fethedebilmek için Boğaz'ın kontrolünün elinde olması gerektiğini biliyordu. Bunun için İstanbul Boğazı'nın en dar ve dalgalı bölgesi seçilerek bir kale yapılmasına karar verildi. Seçilen yer, dedesi Sultan Yıldırım Bayezit'in Boğaz'ın Anadolu yakasına yaptırdığı Anadolu Hisarı'nın karşısına denk geliyordu.

Bu kalenin yapılmasıyla Bizans'ın Karadeniz'le olan bağlantısı kesilecek ve böylece yardım almaları önlenecekti.

Sultan Mehmet, yapılacak kalenin plânlarını kendi çizdi. Bahar gelmeden Anadolu'dan ve Rume-
li'den kereste, taş, demir taşındı. Usta ve ameleler bölgeye getirildi. Baharla birlikte Sultan'ın emriyle kale inşaatına hemen başlandı.

Kalenin inşaatı baş döndürücü bir hızla devam ediyordu. Usta ve amelelerle birlikte çalışan genç sultan, inşaatın bütün aşamalarıyla bizzat ilgileniyordu.

Bir Osmanlı sultanının sırtında yük taşıması herkesin gayretini artırıyor, devlet büyükleri, âlimler, komutanlar, usta ve amelelerle yan yana duvar örüyorlardı. Sultan Mehmet, meslekleri mimarlık olan vezirlerini yanına çağırarak kalenin inşaatı ile ilgili emirlerini sıraladı:

– Saruca, kuzey tarafına düşen burcun sorumluluğu senindir.

– Halil Paşa, doğuda yani deniz sahilinde olan burcun sorumluluğu senindir.

– Zağanos Paşa, yamaçta yani köşede bulunan burcun sorumluluğu senindir. Deniz tarafının yapımı ile bizzat ben ilgileneceğim.

– Mimar Muslihiddin Ağam, kalenin mimarî sorumluluğu senindir, diyerek görev paylaşımı yaptı.

Sultan Mehmet başarıya ödül, gayretsizliğe ise ceza vereceğini belirterek kalenin yapımını âdeta bir yarış hâline getirdi. İnşaatın her aşamasıyla ilgilenen genç sultan, bir an boş durmadan çalışmalara bizzat katılıyordu.

Bütün bu hazırlıkların İstanbul'un alınması için olduğunu anlayan İmparator Konstantin, korku ve telâş içinde gelişmeleri takip ediyordu. Yapımın durdurulması için Sultan Mehmet'e bir elçi heyeti gönderdi.

Bizans elçileri geldiğinde Sultan Mehmet kale duvarlarından birinin örölmesi için ustalarla birlikte çalışmaktaydı. Elçiler, bir padişahın işçi elbiseleri giyip çalışmasına şaşırılmışlardı. Hatta bir an için padişahla değil de bir inşaat ustasıyla görüştüröldükleri zannına kapıldılar.

Bizans elçileri, kale inşaatının yapılan barış anlaşmasına aykırı olduğunu iddia ettiler. Anlaşmanın böyle basit bir sebeple bozulmaması için padişahı uyardılar.

Ancak Sultan Mehmet kararlıydı:

– Ey Rum elçileri!

Size karşı ne bir saldırıda ne de barış şartlarına aykırı bir harekette bulunuyorum. Maksadım size zarar vermeyecek şekilde ölkemin menfaatlerini korumaktan ibarettir. Göröyorsunuz ki Asya ve Avrupa’da ölkemin toprakları var ve her iki kıt’ada da düşmanlarımız var. Rahmetli babam zamanında imparatorunuzun Macarlar ile birleşip, Rumeli’ye geçmesine engel olmak istediklerini unuttunuz mu? Babam Rumeli yakasında bir hisar yapmaya ta Varna’da iken yemin etmişti. Şimdi ben onun yeminini yerine getiriyorum. Şikâyet ettiğiniz bu hisarı yapacağımız yer zaten bizimdir. Kendi topraklarımızın kullanılması için kimseden izin almayız. Bize hangi

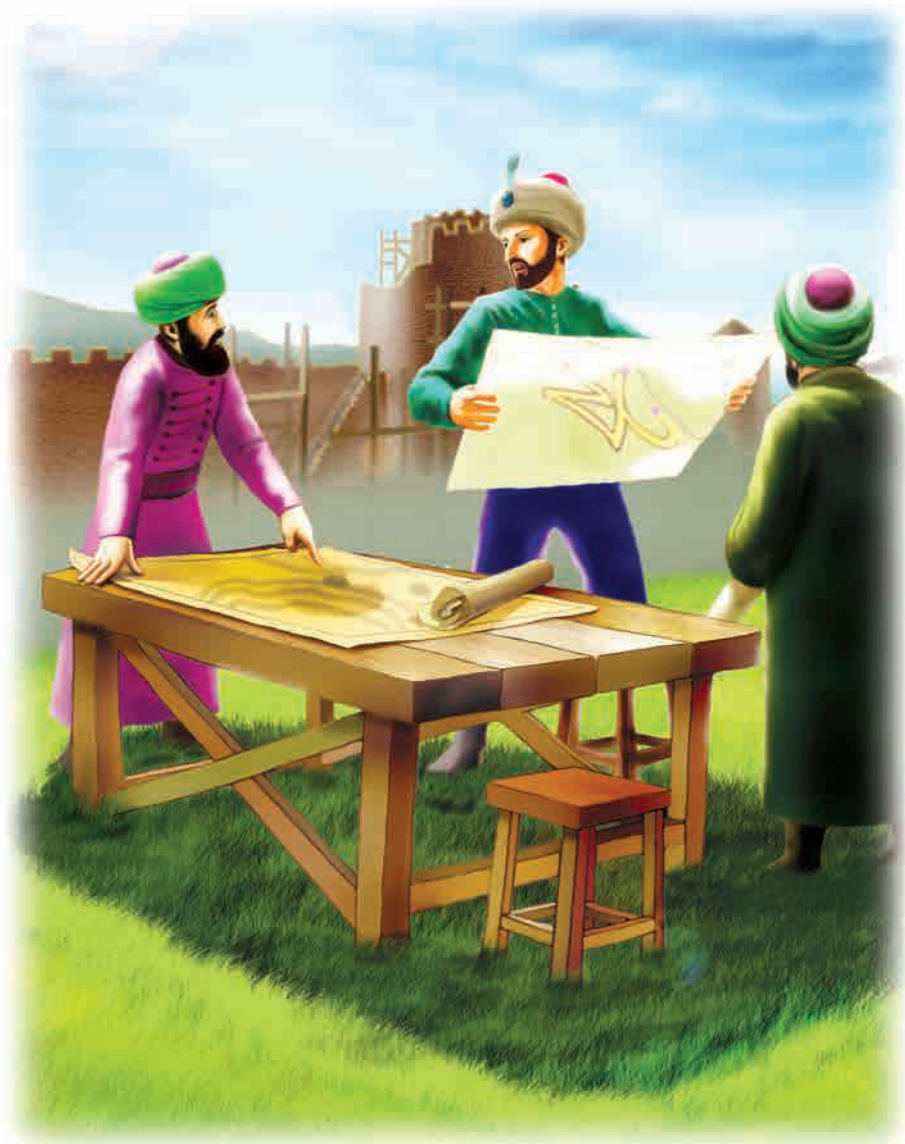
kuvvet engel olabilir?

Şimdi gidiniz ve İmparatorunuza söyleyiniz. “Şimdiki Osmanlı padişahı evvelkilere hiç benzemiyor.” deyiniz. Allah’ın izniyle bizim gücümüzün ulaştığı yere, imparatorunuzun hayalleri dahi ulaşamaz!

Elçiler aldıkları bu sert cevap karşısında hayal kırıklığı içinde ülkelerine geri döndüler. Konstantin ikna yoluyla kalenin yapılmasını engelleyemeyeceğini anlamıştı. Ancak saldıracak gücü ve cesareti de kendisinde bulamıyordu. Bu yüzden barışın devamına karar vermekten başka çaresi yoktu.

İstanbul Boğazı’nın kıyısında üç ay gibi kısa bir zaman içinde devasa bir kale yükselivermişti. Halil, Zağanos ve Saruca Paşalar kendi sorumluluklarında yükselen burçların masraflarını da kendileri karşılamışlardı. Sultan Mehmet de bu burçlara onların isimlerini vermişti.

Sultan Mehmet, bu kalenin inşaatını öyle plânlamıştı ki burçlar ve duvarlar “Muhammed” ismini oluşturacak şekilde sıralanıyorlardı. O, Peygamberimize olan sevgisini ifade etmek için böyle bir yol seçmişti.

Kaleye bütün boğazı hedef alabilecek toplar konuldu. Buraya dört yüz asker yerleştiren Sultan Mehmet, kale komutanlığına Firuz Ağayı getirerek:

– Bizim iznimizi almadan boğazdan bir gemi dahi geçmemelidir. Boğazdan geçen her gemi iyice aranacaktır. Geçiş parası ödedikten sonra bırakılacaktır. Bu kurallara uymayan gemiler, derhâl top mermileri ile batırılacaktır, emrini verdi.

Böylece Bizans'ın Karadeniz'le olan bağlantısı kesiliyor ve bu yol üzerinden yardım alması engellenmiş oluyordu.

TERCİH

imparator Konstantin, artık Sultan Mehmet'in niyetinden emindi. Kendi kuvvetiyle, bu müthiş padişaha karşı ülkesini koruyabilir miydi acaba? Önceki kuşatmalarda zor da olsa bunu başarabilmişti. Oysa şimdi karşısında önceki Osmanlı padişahlarından daha kararlı bir genç vardı.

Konstantin, Avrupa'ya elçiler göndererek yardım çağrılarını yaptı. Hristiyanların önderi olan Papa'dan yardım sözü aldı. Ancak Papa bir Katolik idi. Bu yardım karşılığında Hristiyanlığın Ortodoks mezhebinden olan Bizans'ın da Katolik mezhebine geçmesini istiyordu.

Bu istek Bizans'ı içten içe karıştırdı. Bizans halkı vaktiyle Katoliklerden pek çok zulüm ve işkence görmüştü. Bu yüzden Ortodoks Bizanslılar, Katoliklerden nefret ediyorlardı. Bizanslılar sokaklara taşarak, önlerinde Meryem heykeli olduğu hâlde Papazların da desteğiyle bağıra bağıra tepkilerini ortaya koymaya başladılar.

İstanbul'da üç yüzden fazla papazdan oluşan bir meclis son kararı vermek için manastırda toplandı. Bu sırada halk meydanlarda toplanmış bu toplantının aleyhine gösteriler yapıyorlardı. Birleşmeyi isteyenlerle istemeyenler arasında çok şiddetli tartışmalar yaşandı.

Konstantin'den sonra Bizans'ın en yetkili ikinci

kişisi olan Notaras, herkesi şaşırtan şu meşhur sözü söyledi:

– Bizans’ta kardinal külâhı görmektense, Osmanlı sarığı görmeyi tercih ederim.

Notaras, bu sözüyle aslında Osmanlı hoşgörüsünü dile getiriyordu.

Osmanlıların, fethettiği topraklarda yaşayan insanların can ve mal güvenliğini sağlaması, dinlerine, dillerine karışmaması, hatta koruması ona bu sözleri söyletiyordu. Notaras, Katoliklerle birleşmeye karşı çıktı. Ancak İstanbul’un savunması uğruna meclisin çoğunluğu Katolik mezhebine geçmeyi kabul edince, Bizanslılar da Katolik mezhebine girmiş oldu.

Birleşmeyi hazmedemeyenler, bir kâğıda “Sefil Rumlar, Allah’tan ümidinizi neden kestiniz ve Frenklerin kuvvetine bel bağladınız! Bunların nesine inandınız. Kaybolacak şehirle beraber dininizi de kaybediyorsunuz.” yazarak manastırın kapısına astılar.

Bu sözler Bizans halkını çok etkiledi ve daha büyük gösteriler yapılmasına sebep oldu.

Ancak birleşme kararı değişmedi. Konstantin, bu birleşme sayesinde Avrupa’nın yardımını alacağına ve şehri Osmanlı saldırılarından koruyabileceğine inanıyordu.

ŞÂHÎ

Sultan Mehmet'in gecelerinin ayrılmaz parçası olmuştı fetih. O, gece demeden, gündüz demeden, yatakta olsun, ayakta olsun, ne gibi savaş oyunları ile İstanbul'u alacağını plânlıyordu. Eline kâğıt kalem alıp, hisarları çiziyor, uzmanlara bu sahalarda topları nerelere yerleştireceklerini, nerelere yer altı tünelleri açacaklarını, nerede savunma hattı oluşturacaklarını anlatıyordu. "Nereden hendeklerle girilebilir, merdivenler hangi duvara dayandırılmalıdır?" Bütün bu ayrıntıları düşünüyor, fethi tekrar tekrar hayalinde canlandırıyordu.

İstanbul, o güne kadar defalarca kuşatılmıştı. Sultan Mehmet'in babası da dahil olmak üzere bu kuşatmalarda hiçbir hükümdar başarılı olamamıştı. Sultan Mehmet, bu başarısızlıkların sebepleri üzerinde yıllarca düşünmüş, kendince çözümler geliştirmişti. Ona göre İstanbul'un hem karadan hem denizden kuşatılması gerekirdi ki bu zamana kadar yalnızca karadan kuşatılmıştı. Ayrıca surlar çok güçlüydü. Saldırılarda kullanılan toplar küçük

gülleleri ancak kısa mesafelere atabiliyordu. Bu yüz-
den de çok güçlü topların yapılması şarttı. Genç sul-
tan, bunu küçük ya larda fark ettiğinden “top

dökümcülüğü” üzerine eğitim almıştı.

Sultan Mehmet, yıllardır üzerinde çalıştığı görülmemiş güçte yeni bir topun plânlarını çizmeyi nihayet tamamlamıştı. Şimdi sıra bu topların dökümünü yapacak ustaların bulunmasına gelmişti.

Araştırmaları, genç sultanı “Urban” adında bir top dökümcüsüne götürdü. Urban, Bizans’ın hizmetinde çalışmış, ancak onlardan gereken ilgiyi görmeyince Osmanlı Devleti’ne sığınmış Macar asıllı bir top dökümcüsüydü. Bu bakımsız ve fakir ihtiyar, Sultan Mehmet’in sanatkârlara daha çok para verdiğini duymuş ve bu yüzden Edirne’ye gelmişti.

Sultan Mehmet, huzuruna çağırdığı Urban’a çizdiği plânları göstererek sordu:

– İstanbul surlarını yerle bir edecek bu topları dökebilir misin?

Urban, ömründe bu büyüklükte bir top dökme-yi hayalinden bile geçirmemişti. Sultan Mehmet’in bizzat kendisinin keşfettiği toplar, Urban’ı hayrete düşürdü. Yine de bunu denemeyi düşündü ve:

– Sultanım, ben bu işin ustasıyım. Değil İstanbul surlarını, size dağları delecek toplar dökebilirim, dedi. Urban’ın sözleri, genç sultanın çok hoşuna gitti. Urban’a ihtiyaçlarını gidermesi için yardımda bulundu. Mimar Muslihiddin ve Saruca Paşayı da Ur-

ban'la birlikte çalışmak üzere görevlendiren Sultan Mehmet, hazırlıkların hemen başlaması emrini verdi.

Üç usta, gece gündüz çalıştı. Sultan Mehmet de çalışmaların her aşamasını titizlikle takip etti. Birkaç hafta sonra büyük çapta bir top, genç sultana takdim edilmişti bile. Bu top, Anadolu Hisarı'nda kulelerden birine yerleştirilerek emirlere uymayan bir düşman gemisi üzerinde denendi. Tek atışta güller hedefe tam isabet etti ve gemi batırıldı.

Bütün bu olanları burçlardan izleyen Sultan Mehmet:

– Bu yetmez, daha güçlü toplar dökmelisiniz, emrini verdi.

Yeni top, birkaç hafta içinde hazırlandı. Bu dev top, iki buçuk metre çapında ve dört yüz kilo ağırlığındaki güller ateşleyebiliyordu.

Eşi görülmemiş bu silâhın denenmesi için Edirne'de Eskisaray önündeki meydan seçildi. Toplar, her biri altmış çift öküz ve üç yüz asker tarafından çekilerek Eskisaray önüne getirildi. Tellâlar, halkın gürültüden korkmaması ve hamile kadınların çocuklarının zarar görmemesi için sokak sokak dolaşarak duyurular yaptı.

Ertesi günü ilk deneme yapıldı. Müthiş bir

gürültüyle patlayan top, yüzlerce kiloluk güllesini bir kilometreden daha uzağa fırlattı. Güllenin düştüğü yerde iki metre derinliğinde bir çukur oluştu.

Topun atıldığı yerden güllenin düştüğü yere at süren Sultan Mehmet:

– İşte aradığım silâh, diyerek memnuniyetini dile getirdi. Genç sultan, bu silâha “şaha, padişaha ait” anlamına gelen “şâhî” ismini verdi.

Sultan Mehmet, İstanbul’un fethine doğru bir adım daha atmanın mutluluğu içindeydi. Diğer hazırlıklar için hiç vakit kaybetmeden işe koyuldu.

BİZANS KORKU İÇİNDE

Notaras, telâş içinde Konstantin'in odasına girdi. Sesi âdeta titriyordu:

– Sonumuz yaklaşıyor, efendim. Osmanlı hiç kimsenin önünde tutunamayacağı bir topçu gücü oluşturuyor. Hele Sultan Mehmet öyle bir silâh icat etmiş ki...

Konstantin, ellerini havaya kaldırarak Notaras'ın sözünü kesti. İmparator, yardımcısı Notaras'ın aksine oldukça rahattı:

– Hey Notaras, güldürme beni. Bu surlar ne silâhlar gördü. Bin yıldır hiçbir güç bu surları aşamadı. Şehrimiz dünyanın en güçlü surları ile korunuyor. Osmanlı da bu surlardan eli boş dönecektir. Buna inan!

Notaras, imparatorun bu rahatlığına şaşırılmıştı:

– Efendim, surlarımızda yer yer bozulmalar var. Surlarımızın zayıf yerlerini onarmalıyız. Bu sefer öncekilerden farklı bir padişah var karşımızda. Eğer surları güçlendirmezsek şehri savunamayız.

Konstantin, elini çenesinin altına koyup düşünmeye başladı. Ülkesi ekonomik sıkıntılar içindeydi. Bin yıllık Bizans en zor günlerini yaşıyordu. Halkı fakirleşmişti ve sefil bir hayat yaşıyordu. Halkın ve devletin durumu, az sayıdaki Bizans zenginlerinin umurlarında bile değildi.

İmparator, elleri arkasında, kafası önüne eğik vaziyette salonu bir iki turladıktan sonra:

– Haklısın Notaras. Ancak ülkemizin içinde bulunduğu bu durumda, nasıl yardım alıp surları onarabiliriz? Boğazlar Osmanlı tarafından kesilmiş durumda. Karadeniz üzerinden gelecek her yardımı önlüyorlar, dedi.

Notaras, biraz düşündükten sonra büyük bir buluş yapmışçasına yerinden sevinçle fırladı:

– İmparatorum, şehrimizde eskimiş kiliseler, mezar taşları, harap olmuş binalar var. Bunları yıkıp elde ettiğimiz malzemeyi kalenin onarımında kullanabiliriz.

Bu fikir Konstantin'in aklına yatmıştı:

– Çok doğru Notaras, hemen hazırlıklara başlamalıyız. Çünkü Sultan Mehmet boş durmuyor, biz de boş durmamalıyız. Hemen, savaş meclisini toplayıp yapılacak işler hakkında görev bölümü yapalım.

Notaras meclisi toplantıya çağırarak üzere Konstantin'in yanından ayrıldı.

Bizans İmparatoru, Hristiyanlık için kutsal sayılan İstanbul'u sonuna kadar korumaya kararlıydı. Hemen çevredeki mezar taşları söküldü. Terk edilmiş kiliseler ve büyük binalar yıkılarak elde edilen malzemeler surlara taşındı.

Ancak şehir halkı fakirliğin yanında aynı zamanda ahlâkî bir çöküntünün içindeydi. Surların onarımı sırasında şehri ancak bu surların koruyabileceği düşünülmeden büyük yolsuzluklar yapıyordu. İki adam, surların onarımı için halktan toplanıp kendilerine teslim edilen paraların bir kısmını çalmıştı. Bizans gemilerinin tayfaları hâlâ birbirlerini soymaya çalışıyordu.

Halkın bu durumu Konstantin'i iyice umutsuzluğa düşürüyordu. Sultan Mehmet'e barış teklif ederek ülkesini kurtarmak düşüncesiyle Edirne'ye bir elçi heyeti gönderdi.

OSMANLI MUHBİRİ

Sultan Mehmet, saray avlusunda yürüyüş yaparken Bahadır'ın yeni elde ettiği bilgileri dinliyordu. Tahta geçtikten sonra Sultan Mehmet, Bahadır'ın Bizans sarayında bahçıvan olarak görev almasını sağlamıştı. Bahadır, elde ettiği bütün bilgileri getirerek, Osmanlı sultanını, Konstantin'in her yaptığından haberdar ediyordu. Bizans yöneticileri, bahçıvanlarının bir Osmanlı casusu olduğunu hiçbir zaman anlayamadı.

Sultan Mehmet, dâhiyane bir dünya siyaseti uyguluyordu. Osmanlıların Avrupa'nın her ülkesinde Bahadır gibi casusları vardı. Düşmanların girişeceği her hareketi önceden öğreniyor, ona göre tedbirler alıyordu.

Bahadır elde ettiği bilgileri genç sultana bir bir anlattıktan sonra :

– Sultanım, Bizans boş durmuyor. Surları güçlendirmek için hummalı bir çalışma içindeler. Ayrıca Venedik gemilerinden oluşan bir kadırga

Marmara Denizi üzerinden İstanbul'a ulaştı. Bu kadirgamlardaki askerler ve silâhlar karaya çıkarılarak şehrin savunmasına tahsis edildi.

Sultan Mehmet, kararlı bir ses tonuyla:

– Bahadır, dünya bir araya gelip İstanbul'u savunsa bile Allah'ın izniyle bu şehri fethedeceğiz, dedi.

Bahadır anlatmaya devam etti:

– Efendim, İstanbul'a sürekli olarak özellikle gönüllülerden oluşan yardımlar gelmeye devam ediyor. Ancak bu yardımların yanında şehri terk edenlerin sayısı da küçümsenmeyecek boyutta. Kara tarafındaki surların önüne hendekler kazıldı. İçi deniz suyuyla dolduruldu. Kapıların arkalarına duvarlar örüldü. Konstantin, en güvendiği askerleri güçlü silâhlarla donatarak kara tarafının savunmasıyla görevlendirdi. Efendim bu yüzden kara tarafındaki savaş şiddetli geçeceğe benzer.

Sözün burasında yanlarına gelen Çandarlı Halil Paşa, Konstantin'in elçilerinin geldiğini ve görüşme talep ettiklerini söyledi.

Elçiler içeri alındı. Genç sultanın önünde saygıyla eğilen elçilerden biri söze başladı:

– Efendim, İmparatorumuz Konstantin, şu

sözlerini sizlere iletmemizi buyurdu.

Bizans elçileri, Konstantin'in mektubunu açarak okumaya başladılar. İmparator Konstantin, uzun mektubunun sonunda şunları yazmıştı:

– Eğer Allah, şehrin senin eline geçmesini dilemişse buna kimse engel olamaz. Ancak O, sana barış düşüncesini ilham ederse bu beni mutlu edecektir. Bununla beraber, şehrin kapılarını kapattım ve onu milletimin kanının son damlasına kadar savunacağım.

Elçileri hoşgörüyle dinleyen Sultan Mehmet, onları umutsuz bir şekilde ülkelerine geri gönderdi. Bizans, Osmanlı Devleti'nin Asya ve Avrupa'daki topraklarının arasında kalan ve her türlü kötülüğün öncülüğünü yapan bir çıbanbaşı gibiydi. Bu çıbanın temizlenmesi ve yok edilmesi lâzımdı. Bundan vazgeçilemezdi.

FETHE DOĞRU

Yaklaşık yetmiş bin kişiden oluşan Osmanlı Ordusu, kışı hummalı bir hazırlık içinde geçirdi. Osmanlı sınırlarındaki bütün silâhlı kuvvetler, İstanbul'un fethi için seferber edildi. İstanbul'un kuşatılmasında kullanılacak şâhî topları iki ay öncesinden Edirne'den yola çıkarılmış, İstanbul önlerine getirilmişti. Ayrıca Karaca Paşa, emrindeki kuvvetlerle İstanbul'un çevresindeki toprakların alınmasını sağlayarak, buralardan gelebilecek saldırıların önünü kesmişti.

Baharın gelmesiyle Sultan Mehmet, hareket emrini verdi. Osmanlı ordusu, haftalarca süren yolculuğun ardından İstanbul önlerine geldi. Genç padişah, karargâhını Topkapı civarında kurdu. Karargâh, etrafına hendekler kazılarak korumaya alındı.

Aynı tarihlerde Edirne'den hareket eden Osmanlı donanması da Gelibolu'dan hareket edip Dolmabahçe ve Beşiktaş önlerine demirledi. Donanmadaki gemiler, kereste, taş ve top mermisi yüklüydü.

Osmanlı ordusu, İstanbul surlarını kuşatmak için yerini almıştı. Sultan Mehmet cuma namazını ordusu ile birlikte kıldı. Ardından da orduya bir geçit töreni yaptırdı. Bütün bu olanlar, Bizanslılar tarafından korku dolu gözlerle izleniyordu. Osmanlı ordusu, genç padişahın önünden büyük bir coşku içinde geçiyordu. Kılıçlar ellerde, mızraklar havada, at kişnemeleri arasında bu kahraman savaşçılar arkalarında bir toz bulutu bırakarak yürüyorlardı. Bu ordu, komutanından askerine kadar yüksek bir ideale doluydu. Peygamber Efendimizin vaktiyle müjdelediği fethi gerçekleştirip, “güzel askerler” ve “güzel komutanlar” olmaktı gayeleri.

HALIÇ'İ KAPATAN ZİNCİR

Bizans İmparatoru Konstantin, o zamana kadar hiç düşünölmeyen denizden kuşatma fikrini Sultan Mehmet'in gerçekleştireceğini anlamıştı. Beşiktaş sahillerinde demirleyen gemiler bunun işaretiydi. Oysa Konstantin, ordusunun önemli kısmını kara tarafına yığdımıştı. Denizden gelebilecek bir saldırı Bizans'ın sonu olabilirdi. Bu gemilerin Haliç'e girişini mutlaka önlemeliydi.

Uzun süre bunun çaresini düşönen Konstantin ve yardımcıları, sonunda Haliç'in ağzını kalın zincirler germek suretiyle kapatmaya karar verdiler. Böylece Osmanlı gemileri, zinciri aşamayacak ve denizden saldırılar önlenmiş olacaktı. Hemen metrelerce uzunlukta kalın zincirler hazırlandı. Bu zincirler, Haliç sularına boydan boya gerildi. Zinciri korumak üzere büyük savaş gemileri zincir çevresinde mevzilendi.

Konstantin haklıydı. Bu zincirin gemilerle aşılması imkânsızdı. Ancak onun da tahmin edemediği şey, genç sultanın üstün dehasıydı. Sultan Mehmet, vakti geldiğinde bunun da bir çaresini bulacaktı.

İSTERİZ Kİ SAVAŞ OLMASIN

Bütün hazırlıklar tamamlanmıştı. Sultan Mehmet, Türk-İslâm geleneğine uyarak savaşa başlamadan önce Mahmut Paşayı Bizans’a elçi olarak gönderdi.

Mahmut Paşa, kendisini nezaketle karşılayan Konstantin’e Sultan Mehmet’in teklifini sundu:

– Sultanımız boş yere kan dökülmesini istememektedir. İstanbul, önünde hiçbir gücün dayanamayacağı bir ordu ile kuşatılmıştır. Eğer sultanımızın şu iki teklifinden birini kabul ederseniz, kuşatmadan vazgeçilecek ve sizlere zarar verilmeyecektir.

Sultanımızın tekliflerinin birincisi şudur: İslâm dinini kabul edin. Ülkeniz bir İslâm ülkesi olsun.

İkincisi, şehri savaşız teslim edip Osmanlı Devleti’nin vatandaşları olunuz. Bu durumda dininizi muhafaza edebilirsiniz.

Üçüncüsüne gelince... Bu iki tekliften birini kabul etmezseniz, savaşı kabul etmiş olursunuz. Yalnız

bu durumda sonunuz ilk iki teklifteki durumlardan daha kötü olacaktır.

Konstantin, bu teklifler karşısında öfkelenmişti:

– Onun dedeleri de çok defa geldi bu surların önüne. Hepsi de Bizans surlarının sağlamlığını gördüler, derslerini alıp geri döndüler. Siz bu surları bahçe duvarlarınızla karıştırdınız galiba.

Mahmut Paşa :

– Bir kere üç şey eskisinden çok farklı. Birincisi, şehrin surları böylesi bir orduyla ilk defa kuşatılmaktadır. İkincisi, Bizans İmparatorluğu, tarihi boyunca hiç bu kadar zayıf düşmemiştir. Üçüncüsü, bir tanesini elli çift öküzün çekerek getirdiği, nam-lusunda insanların dolaşabildiği topraklarımızı surlar-dan herhâlde sizler de seyretmişsinizdir. Bu toplara değil surlar, dağlar bile dayanmaz, bilersiniz.

Konstantin, surların aşılamayacağına inanıyor-du. Mahmut Paşaya cevabı gecikmedi:

– Bütün Bizans'ı çevreleyen yirmi metre genişli-ğinde ve on metre derinliğindeki hendekleri nasıl aşabilirsiniz? Sultanınıza söyleyin bu beyhude sevdadan vazgeçsin. Eğer Sultan Mehmet kuşatmayı kaldırır, İstanbul dışında kalan topraklarımızı ona veririz. Ayrıca her yıl istediği kadar vergi öderiz. Yoksa İstanbul surları Osmanlı askerlerine mezar

olacaktır. Bunu böyle bilersiniz, diyerek sözlerini tamamladı ve Mahmut Paşaya elinin tersiyle kapıyı gösterdi.

Mahmut Paşa, kapıya doğru ilerlerken durup geriye döndü:

– Ta Rumeli Hisarı’nın yapımından beri yapılan hazırlıkların hepsi Bizans için çok fazla. Bu gücün yarısı bile İstanbul’u almak için yeter. Sultan Mehmet, şehrin zarar görmemesi ve kan dökülmemesi için beni gönderdi. Ancak görüyorum ki bu müthiş

gücü görmek istemiyorsunuz. Şimdi gidiyorum. Bizden günah gitti. Ben dinimin emrini yerine getirdim. Düşünmek için bir geceniz var. Unutmayın, ilk top gün doğarken patlayacaktır.

Son sözlerini söyleyen Mahmut Paşa, Konstantin'in sarayından ayrıldı.

PEYGAMBER MÜJDESİ

Güneşin ilk ışıkları ile Topkapı önündeki şâhî topu ateşlendi. Dev namlulardan yıldırım gibi fırlayan koca güller, surlara öylesine hızla çarpıyordu ki, sert kayalardan yapılmış kalın surlar delik deşik oluyordu. Patlayan topların gürültüsü, şehri derinden sarsıyor, halkı dehşet ve korku içinde bırakıyordu.

Dünyanın bu en sağlam surları, Osmanlı toplarının kahredici darbeleri altında yavaş yavaş erimeye başladı.

Konstantin ve yardımcıları, topların gücünü küçümsemekle büyük bir hata etmişlerdi. Yüzlerce yıl şehirlerini koruyan surların bu defa işe yaramayacağından korkan Konstantin, geceleri surlarda açılan delikleri kapattırıyor, top güllerinin etkisini azaltmak için surlara içi yün dolu çuvallar astırıyordu. Bizans askerleri durmaksızın ağaç gövdeleri, kallaslar ve toprak dolu fiçılarla gedikleri sağlamlaştırmaya çalışıyorlardı. Ancak top ateşi öylesine hızlı ve şiddetliydi ki Bizanslıların onarım işini yetiştirmesi âdeta imkânsızdı.

Osmanlı ordusundaki lâğımcı birlikleri, surları oyarak ya da surların altından tüneller açarak askerlerimize yol açmaya çalışıyorlardı. Bizanslılar ise lâğımcıları engellemek için, “Rum ateşi” adında yapılışını yalnız kendilerinin bildiği bir silâhı kullanıyorlardı. Bir çeşit yangın bombası sayılabilecek Rum ateşi, Bizans’ın millî silâhıydı. Bu silah Osmanlı ordusuna büyük kayıplar verdiriyordu.

Sultan Mehmet, lâğımcıların zorlandığını görünce kulelerle surların üstünden içeri sızılmasını emretti. Bunu gerçekleştirmek için de üç kat deriyle kaplı, boyu surlardan daha yüksek bir ağaç kule yaptırdı. Bu kulenin tepesine askerler yerleştirilerek içeri atlaması için surlara yaklaştırıldı. Ancak Rumlar bu kuleleri ateşe verdiler. Bu girişim de böylece sonuçsuz kaldı.

Böylece bir hafta geçti. Surlarda gedikler açılmasına rağmen, Osmanlı ordusu henüz önemli bir sonuç elde edememişti.

Bunun üzerine Sultan Mehmet, daha büyük bir saldırı için şafak vakti hücum emrini verdi.

Korkusuz Osmanlı askerleri mehter marşları arasında “Allah Allah!” diye kükreyerek hendekleri aşp kale kapılarını ateşe verdiler. Merdivenleri surların duvarlarına dayayarak burçlara tırmanmaya

alıştılar, ancak üzerlerine dökülen kızgın yağlar ve ok yağmuru altında burçlara ulaşamadan şehit oldular. Çarpışma akşama kadar sürdü. Ancak şehre bir tek Osmanlı askeri dahi girmeyi başaramadı.

BRE NASIL MAĞLÛP OLURSUNUZ

Sultan Mehmet, surların etrafında savaş meydanını inceliyordu. Şehit olan askerler hakkında bilgi alıyor, gazilere moral veriyordu.

Saruca Paşa, telâş içinde Sultan Mehmet'in yanına geldi:

– Sultanım, üç savaş gemisi Çanakkale Boğazı'nı aşmış, İstanbul'a varmak üzereler. Bu gemileri mutlaka durdurmalıyız!

Papa verdiği sözü tutmuş, Bizans'a yardım için üç savaş gemisini yola çıkarmıştı.

Sultan Mehmet, öfkeyle haykırdı:

– Demek yardım alıyorlar ha! Tez Baltaoğlu Süleyman Bey'e haber salına. Donanma gemileri önlerini kessin. Bilhassa zincirin önü iyi tutula.

Saruca Paşa hızla atına atlayarak Süleyman Bey'e haber uçurdu.

Baltaoğlu Süleyman Bey komutasındaki Osmanlı gemileri, düşman gemilerini Yedikule önlerinde karşıladı. Bu gemiler Osmanlı gemilerine göre daha güçlü, güverteleri yüksek ve savaş yetenekleri daha üstündü. Süleyman Bey, gemilere yeterince yaklaştığını anlayınca saldırı emrini verdi. Korkunç bir çatışma başlamıştı. Bu çatışma, kıyıda hem Osmanlı hem de Rumlar tarafından dikkatle izlenmekteydi. Sultan Mehmet ise Zeytinburnu sahilinde beyaz atının üzerinde, denizin ortasındaki bu müthiş savaşı takip ediyordu.

Gemilerden gemilere mızraklar fırlatılıyor, kimileri de alttan ateş tutarak gemileri yakmaya çalışıyordu. Kimi ok atıyordu, kimi de taş. Kimi askerlerimiz gemilere fırlattıkları organlara asılıp tırmanmaya çalışıyordu. Düşman gemisindeki askerlerse tepeden tırnağa zırhla kaplı vücutlarını bu saldırılardan korumaya çalışıyorlardı. Çatışma çok şiddetli geçiyordu. Baltaoğlu Süleyman Bey aldığı kılıç darbesiyle sol gözünü kaybetmişti.

Osmanlı donanması, savaşı kazanmak üzereyken aniden çıkan lodos her şeyi değiştirdi. Şiddetli rüzgârı arkasına alan düşman gemileri, yelkenlerini şişirip tam yol Haliç'e doğru ilerlemeye başladı. Küçük Osmanlı gemileri bu gemileri takip ettilerse de yelkenlilerin hızına ulaşamadı.

Düşman gemileri zincire yaklaştığında Bizanslılar zinciri gevşeterek gemilerin girmesini sağladılar. Ardından zinciri tekrar gerginleştirerek Osmanlı gemilerinin Haliç'e girmesini engellediler.

Bütün bu olanları sahilden izleyen Sultan Mehmet, atını hiddetle denize sürdü. Beyaz at dalgaların arasında kalmış, genç sultanın kıyafetleri sırlıklam olmuştu. Denize doğru öfkeyle haykırdı:

– Bre nasıl mağlûp olursunuz!

Bu genç adamın başarısızlığa tahammülü yoktu. Yenilgiyi asla hazmedemiyordu.

Genç sultan, kahramanca savaşmasına ve bir gözünü kaybetmesine rağmen rüzgârın azizliğine uğrayan Baltaoğlu Süleyman Beyi donanma komutanlığından ayırdı. Yerine Hamza Beyi getirdi.

Bu deniz savaşı Bizanslılara moral verdi. Artık bu savaşı kazanacaklarına inanmaya başlamışlardı. Osmanlı tarafında ise hayal kırıklığı vardı. Hem iki gün önce yapılan saldırıdan sonuç alınamamış, hem de deniz savaşı kaybedilmişti. Askerlerimiz arasında moral bozukluğu gittikçe artmaya başlamıştı.

SAVAŞ MECLİSİ

Kenti ele geçirebilmek için denizden saldırı şart olmuştu artık. Surların en zayıf yeri olan Haliç tarafından saldırmak için öncelikle gemilerin zinciri aşmaları gerekiyordu.

Sultan Mehmet, durumu görüşmek üzere savaş meclisini karargâhında topladı. Çandarlı Halil Paşa, kuşatmanın kaldırılması taraftarıydı :

– Sultanım, bu kuşatmanın uzama ihtimali ordumuzu sıkıntıya sokar. Bizans’a gelen yardımların önünü alamıyoruz. Macarların yardım için hazır bekledikleri haberleri gelmektedir. Böyle bir durumda Osmanlı ordusu iki ateş arasında kalabilir. Bizans’la barış anlaşması imzalayalım. Hem Bizans’ı ağır bir vergi yükü altına sokar hem de İstanbul çevresindeki yerleri ele geçirmiş oluruz.

Genç sultanın Halil Paşaya cevabı çok sert oldu:

– Bre Halil Paşam, bilmez misin ki İstanbul devletimiz için bir çıbanbaşısıdır. Bilmez misin ki bu

fetih uğruna çok canlar feda edilmiştir. Artık bu yolun dönüşü yoktur.

Zağanos Paşa, Molla Gürânî ve Akşemseddin de Halil Paşanın kuşatmanın kaldırılması fikrine karşı çıktılar.

Toplantıda savaşın devamına karar verildi. Ancak Haliç'teki zincir herkesin kafasını kurcalayan en önemli sorundu. Bu zincir nasıl aşılabilirdi. Sultan Mehmet, bu konuda herkesin fikrini aldı. Ancak ortaya uygulanabilir bir fikir çıkmadı.

Sultan Mehmet, karargâhın ortasında biraz dolaştıktan sonra, ne zamandır kafasında tasarladığı ancak kimseye söylemediği fikri ortaya attı:

– Madem ki gemiler deniz yoluyla Haliç'e ulaşmıyor. Biz de gemileri karadan yürüterek Haliç'e indiririz.

Sultan'ın bu sözleri herkesi şaşkına çevirmişti. Genç sultan, dâhice bir proje hazırlamıştı. Beşiktaş'ta demirli olarak duran donanmasını dağlar tepeler aşırarak, yaklaşık beş kilometrelik yolu kat edip Haliç'e indirecekti.

Sultan Mehmet, bunu uzun zamandır düşünmekteydi. Ancak o yapacağı işleri büyük bir gizlilik

içinde yapar ve vakti gelmeden açığa vurmazdı. Bu konuda, “Kafamda geçen düşüncelerden sakalımın bir teli bile haberdar olsa, onu söker atarım.” derdi.

Sultan Mehmet, plânını meclistekilere anlattıktan sonra Donanma Komutanı’na emir verdi:

– Bak Hamza Bey, tez elden hazırlıklar başlasın. Yarın sabaha kadar mutlaka bitmeli bu iş!

Genç sultanın bu sözleriyle toplantı sona erdi. Savaş meclisi tarafından benimsenen bu müthiş plânı gerçekleştirmek için hemen hazırlıklara başlandı.

GEMİLERİ KARADAN YÜRÜTEN DEHA

Bütün birlikler, gemilerin kaydırılacağı güzergâhtaki ot, çalılık ve ağaçları keserek işe başladılar. Bu hazırlıkların Bizans tarafından fark edilmemesi için Hamza Bey komutasındaki gemiler, Haliç'teki zincirin çevresinde demirleyen gemilere saldırarak dikkatleri oraya çekiyordu.

Kesilen ağaçlardan elde edilen kalaslar birbirine bağlanarak bir yol yapıldı. Bu kalasların üzerine keçeler sarılıp binlerce ton zeytinyağı dökülerek yağlandı. Kalasların üzerine gemiler yerleştirildi. Gece- nin karanlığında yetmiş gemi; binlerce at ve öküz tarafından çekilmeye başlandı. Yüzlerce insan da bu işte görev aldı. Devasa gemiler yağlı kızaklar üzerinde sanki dalgalı denizdeymişçesine ilerliyordu. Bizans, olan biteni ancak gemiler hareket ettirildiğinde fark edebilmişti. Ancak artık bu gemileri durdurmak imkânsızdı. Beşiktaş sahilinden yola çıkan onlarca gemi, sabahın ilk ışıklarında Haliç sularına indirilmişti bile.

Gemiler birer birer Haliç sularına ulaşırken, Zağanos Paşa, havan toplarıyla Haliç'teki düşman gemilerine mermi yağdırıyordu. Böylece bizim gemilerimize saldırımlarına engel olmaya çalışıyordu. Birkaç gemi Osmanlı gemilerine saldırdı ancak etkili olamadı.

Bu olay, Osmanlı ordusunda moralleri yükseltirken, Bizans'ın bütün ümitlerini kırmıştı. Artık

savaşın seyri değişmiş, üstünlük ordumuzun eline geçmişti.

Genç sultanın üstün dehası kuşatmanın başından beri kahramanca savaşan ordumuzu fethে bir adım daha yaklaştırmıştı.

Denizde bunlar olurken kara tarafında topçu güçlerinin bombardımanı aralıksız devam ediyordu. Hendeklerin toprak, ot ve çalılarla doldurulması için olağanüstü bir gayret gösteriliyor, bu sırada pek çok asker üzerlerine yağın oklarla şehit oluyordu.

FIRTINA ÖNCESİ SESSİZLİK

Kuşatmanın ellinci günü de geride kalmıştı. Bu çetin savaşta iki taraf da pek çok kayıp vermişti. Osmanlı topçuları Bizans'ın güçlü surlarına büyük hasar vermiş, surlarda askerlerin geçebileceği büyüklükte gedikler açılmıştı. Artık genel hücum yapılabilirdi. Ancak ordunun toparlanması ve güç toplaması için Sultan Mehmet'in emriyle bombardımana ara verildi.

Sultan Mehmet, sur boyunca dolaşarak meydana gelen tahribatı inceledi. İç ve dış surların bazı kısımları neredeyse temellerine kadar yıkılmıştı. Surların önündeki hendekler doldurulmuş, aşılabilecek hâle getirilmişti. Kentin her tarafından dumanlar yükseliyordu. Sultan Mehmet, Bizans'ı tarih sahnesinden silecek son darbeyi indirme zamanının geldiğini düşünüyordu.

Sultan Mehmet, aynı günün akşamında, devlet büyükleri, kumandanlar ve askerlerden oluşan meclisi karargâhında topladı. Genç sultan, gür sesiyle

konusmaya başladı:

– Ey benim paşalarım ve beylerim ve ağalarım ve bu savaşa can yoldaşlarım. Sizleri bu gece buraya toplamaktan muradım, şimdiye kadar yapılan işlerde bir tembellik gördüğümünden değildir. Ancak bir gün sonra yapılacak genel hücumda daha büyük kahramanlık ve yiğitlik istediğim içindir.

Bizim yolumuz, Allah yoludur. Amacımız Yüce Allah'ın dinini bütün cihana yaymaktır. Yoksa kuru kavga ve toprak kazanma davası değildir. Bu zaferin neticesinde ebedî şan ve şeref sizleri beklemektedir. Bugün size son derece büyük ve güzel bir şehri hediye ediyorum. Bu âdetâ bütün yeryüzünün gözbebeği olmuş bir şehirdir. Dünyanın başkenti olan bir şehri fethetmiş olmak sizin sahip olacağınız en büyük şereftir. Bu şehrin büyüklük ve saltanatı devam ettikçe sizin başarılarınız da devam edecektir.

Eskiden beri bize kin ve nefret besleyen, her zor anımızda başımızda biten bu beldeyi fethetmek boynumuzun borcudur.

Askerlerim, dağ gibi kale duvarları ile çevrili bir kenti almak elbette kolay değildir. Sur aşmak bir savaşçı için en zor işlerden biridir. Üstelik suru aşınca başka tehlikeler de sizi bekler. Görmektesiniz ki elli gündür süren kuşatma sonunda bütün hendekler

doldurulmuş. Kaleler öylesine tahrip edilmiştir ki atlarınızla bile üzerinden atlayıp geçebileceğiniz bir şehir durmakta önünüzde. Şimdi sizlere fethi imkânsız bir kale yerine at ve silâhla geçebileceğiniz bir ova veriyorum.

Sözün burasında bütün askerler coştı ve “Alla-huekber!” nidalarıyla kılıçlarını çekip havaya

kaldırdı. Sultan Mehmet, konuşmasına devam etti:

– Bugüne kadar gündüz savaştık, gece dinlendik. Yarın artık aralıksız savaşa başlıyoruz. Yorulan birliğimiz yenisi ile değiştirilecek, kale Allah'ın izniyle alınıncaya kadar cenke ara verilmeyecektir.

Ey şahbaz delikanlılar! Ey yiğit cengâverler!

Şimdi size emirlerim şudur: Herkes kendi alay ve çadırlarına gitsin. Yemek yesin, dinlensin. Hamza Bey, sen deniz tarafında surun ötesinde olan gemiler ile dolaşarak saldırıya geçeceksin.

Zağanos Paşa sen de Haliç'in üzerine kurduğumuz köprüyü geçip Haliç tarafındaki surlara hücum eyleyeceksin.

Karaca Bey, emrinde bulunan asker ile hendeği geçip dere tarafında bulunan surun yıkık tarafına yaklaşarak surların üzerine tırmanmaya çalış.

Ey İshak ve Mahmut! Her biriniz emrinizdeki askerlerle surlara merdivenler dayayarak içeri sızmaya çalışın.

Ey Halil ve Saruca Paşa! Siz de askerlerinizle benim iki yanımda savaşacaksınız. Bizans surlarını yerle bir etmek için arkam sıra gelin.

Sultan Mehmet, hücum plânını harita üzerinde ayrıntılarıyla anlattı. Komutanların fikirlerini

dinledi. Herkes tek yürek olmuş artık genel hücumu bekliyorlardı.

Sultan Mehmet âdeta kükrercesine son sözlerini söyledi:

– Allah’ın izniyle zafer yakındır. Şunu da herkes bilsin ki, **ya ben İstanbul’u alırım ya İstanbul beni.**

Sultan Mehmet’in kararlılığını ortaya koyan ve o gece dilden dile yayılan bu son sözleri ordunun coşkusunu iyice artırdı. Paşalar, beyler, komutanlar padişahı saygıyla selâmlayarak karargâhtan ayrıldılar. Sultanın emirlerini bütün orduya iletiler.

Askerler o gece dinlenmek üzere çadırlarına çekildiler. İstanbul surlarının çevresi derin bir sessizliğe bürünmüştü. Ertesi gün de bu sessizlik devam etti. Temizlik yapıldı, helâlleşildi. Askerlerin arasında dolaşan haberciler, surlara önce çıkacakların ödüllendirileceklerini duyurdular.

İŞIK SELİ

Bizanslılar, surların dışında olan biteni şaşkınlık içinde izliyorlardı. Bu sessizlik top seslerinden daha da ürkütücüydü. Neler olduğunu merak eden insanlar sokaklara dökülmüşlerdi.

Elli gün süren top atışları niçin kesilmişti?

Bunu kuşatmanın kaldırılacağı şeklinde yorumlayanlar olduğu gibi, büyük bir saldırının hazırlığı olarak değerlendirenler de vardı. Günlerdir dışarıdan yardım alamayan halk aç, yorgun ve perişandı. Bin yüz yıllık Bizans İmparatorluğu en zor günlerini yaşıyordu.

İmparator Konstantin, askerlerine etkili bir konuşma yaptı. Daha sonra şehrin ileri gelenlerini de yanına alarak, arkalarında pek büyük bir kalabalık olduğu hâlde kiliseye gitti. Dua etti. Şehrin kurtuluşundan ümidini kesmemiş olanlar geceyi kilisede kalıp dua ederek geçirmek istiyorlardı.

İmparator, buradan sarayına giderek bütün akrabaları ile vedalaştı. Bu saray onun hatıralarıyla

doluydu. Ömrünün son günlerini bu sarayda geçirmek isterdi. Ancak istemeye istemeye gözyaşları içinde saraydan ayrıldı. Atına binerek Topkapı civarındaki savunma birliklerinin yanına gitti.

Bir gece sonra yaşananlar ise Bizanslıları iyice şaşkına çevirmişti. Düşmanın moral gücünü sarsmayı hedefleyen Sultan Mehmet, bütün askerlerin ışıklarla donanıp toplanmalarını emretti. Çok geçmeden on binlerce asker, ellerine aldıkları kandiller ve mumlarla İstanbul surlarını ışıktan bir çember içine aldılar.

Surların çevresinde âdeta bir ılık seli akmaya başladı. Birlikte coşku içinde söylenen “Allah Allah” sesleri, İstanbul semalarında yankılanıyordu.

ılık seli, gece yarısına kadar devam etti. Gece yarısından sonra Sultan Mehmet, bütün kuşatma hattını gezerek askerlerine moral verdi. Üzerine “kefenim” dediğı beyaz elbiselerini giyen Akşemseddin ise ordunun maneviyatını diri tutmak için askerler arasında dolaşılıyor, onlara şehit veya gazi olmanın sevabını anlatıyordu.

Genç padişah, sabaha karşı abdest alıp namaz kıldı. Fethin gerçekleşmesi için Yüce Rabbine dua etti. Dua eden yalnız o değildi. Bütün askerler ve komutanlar ellerini açmışlar, gecenin karanlığında sessizce dua ediyorlardı. Ne kutsî dilekler vardı o duaların arasında: Allah adının yeryüzüne yayılması ve O’nun yolunda şehit olma arzusuyla dopdoluydu bütün yiğitler...

GERÇEKLEŞEN MÜJDE

Sabahın huzur veren sessizliğini, şâhî toplarının sağır edici gürültüleri bozdu. Şâhî toplarının çıkardığı duman tabakası, yeni aydınlanmaya başlayan İstanbul semalarını yeniden geceye çevirmiş gibiydi. Bu duman bulutu içinde ok gibi yerlerinden fırlayan binlerce asker, “Allah! Allah!” sesleriyle surlarda açılan gediklerden hücumla geçtiler. Mehter, hücum marşları çalmaya başlamıştı.

Hendekleri zorlanmadan geçen yiğitler, surlara merdivenler dayadılar. “La ilâhe illallah Muhammedun resûlûllah! Allahüekber!” haykırışları arasında surlara tırmanmaya başladılar. Bizans askerleri merdivenlerdeki askerlerin üzerine kızgın yağlar döküp, ok yağmuruyla karşılık veriyorlardı

Hepsinin kalbi Peygamber sevgisi ile dolu bu kahramanlar, vatanları için can vermeye hazırdılar. Hepsinin kalbinde “Sıra bana gelsin, ben de şehit olayım.” arzusu vardı.

Yüz binlerce insanın müthiş uğultusu, kılıçların

şakırtısı ve at kişnemeleri ile ortalık sanki mahşer yeri gibiydi.

Sultan Mehmet, elinde kılıcı, düşmanları ile savaşırken bir yandan da askerlerini yüreklendiriyordu:

– Ha gaziler ha! Koman yiğitlerim! Vurun aslanlarım! Bizler bugünler için doğduk! Ya şehit oluruz ya gazi!

Bu sırada otuz kadar Osmanlı askeri, üzerlerine yağın ok yağmuruna ve dökülen kızgın yağlara aldırmadan surlara tırmanmaya çalışıyordu. Her bir nefer sadece Allah'ın adını yaymak için mücadele ettiğinin şuurundaydı. Surların üzerinden dökülen kızgın yağların altında kalıp şehit olan Osmanlı askerleri de vardı. Bunlar Allah yolunda şehit olmanın manevî lezzetini alarak, son nefesinde “Elhamdülillah!” demeyi ihmal etmiyordu. Kelime-i Şehadet sesleri birbirine karışırken, pek çok Osmanlı askeri gönül huzuru içinde ahirete göçüyordu.

En önlerinde giden sağlam vücutlu, genç asker:

– İleri yiğitlerim! Haydi aslanlarım, diye haykırıyor, kalkanını yüzüne siper ederek ileri atılıyordu. Bu kahraman askerin vücuduna pek çok ok isabet etmiş, dökülen kızgın yağlarla bir kolu yanmıştı. Vücudundaki yaralar umurunda değildi. Hedefine

kilitlenmişti bir kere. Elindeki bayrağı kale burçlarının en tepesine dikmeye kararlıydı. Bu sırada ardından gelen pek çok arkadaşı şehit oldu.

Bu korkusuz yiğit, kanlar içinde kalan vücuduna aldırmadan surların en tepesine ulaştı. Elinde tuttuğu bayrağı tükenmek üzere olan son gücüyle Bizans surlarının tepesinde dalgalandırdı.

Bu kahraman askeri surların dibinden hayranlıkla seyreden Sultan Mehmet, Saruca Paşaya sordu:

– Kim bu kahraman Saruca Paşam? Bilmek isterim!

Saruca Paşa, gözyaşları içinde cevap verdi:

– Bu kahraman, Ulubatlı Hasan’dır sultanım!

– Allah’ım, bu bayrağı bu surlardan indirtme, duası Ulubatlı Hasan’ın dilinden dökülen son sözleri olmuştu. Surların tepesinde, biraz önce diktiği bayrağın dibine yığılıp kalmış ve. Ulubatlı Hasan şehit olmuştu. Onunla birlikte nice Hasanlar, Ahmetler, Mehmetler, Osmanlar, Aliler ve daha nice yiğitler Allah yolunda seve seve canını vermişti.

Sultan Mehmet, gözyaşlarını tutamadı. Ellerini açıp bu yiğit askere dua etti.

Bayrağımızın surların tepesinde dalgalandığını gören kahraman askerlerimiz, daha büyük bir coşkuyla düşman üzerine yürüdüler. Yorgun ve ümitsiz Bizans askerlerinin, akın akın gelen Osmanlı askerleri karşısında dayanacak güçleri kalmamıştı. Bizans askerleri şehrin içlerine doğru kaçmaya başladılar.

Bir askerimiz:

– Kale fetholundu! Kale fetholundu, diye bağırdı.

Konstantin:

– Artık bir anlamı kalmadı, diyerek imparator kıyafetini üzerinden attı ve kaçmaya başladı. Ancak karşısına çıkan bir Osmanlı askeri ile girdiği çatışmada öldü. Yardımcısı Notaras tutuklanarak esir edildi.

Şehre giren Osmanlı askerleri, surlara bayrağımızı diktiler. Burçlara tırmanan askerler burçlarda ezan okumaya başladılar. Şehrin her tarafından semaya yükselen ezan seslerini gözyaşları içinde dinleyen Sultan Mehmet, atından inerek secdeye kapandı. Kendisine fethi nasip eden Allah’a şükretti. Yüzlerce yıllık hayali gerçekleştiren bu “güzel kumandan” henüz yirmi bir yaşındaydı. Bundan böyle tarihler onu, Peygamberimizin adından gelen “Mehmet” isminin yanında “Fatih” unvanıyla anacaktı.

Artık o, “Fatih Sultan Mehmet” olmuştı.

İstanbul fethedilmiş, Peygamber Efendimizin şu muştusu, sekiz asır sonra gerçekleşmişti:

“İstanbul, elbet bir gün fethedilecektir. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve onun askerleri ne güzel askerlerdir.”

GÖNÜLLERİN FETHİ

Osmanlı askerleri artık şehrin her tarafını ele geçirmişti. Fatih, esirlere ve Bizans halkına iyi davranılması için emir verdi. O devirde Hristiyan devletler bir şehri ele geçirince önce o şehri yağmalar, sonra da halkını kılıçtan geçirirdi. Oysa Fatih'in İstanbul'u fethetmesi, Konstantin'in zalim yönetimi altında ezilen, fakir Bizans halkı için âdeta kurtuluş olmuştu. Fatih, fethin ertesi günü öğleden sonra beyaz atının üzerinde yanındaki vezirler ve âlimlerle birlikte İstanbul'a girdi.

Bizans halkı ve Osmanlı askerleri yol boyu sıralanmışlar, genç Fatih'e sevgi gösterilerinde bulunuyorlardı. Bizanslı kadınlar ve çocuklar ellerindeki çiçek demetlerini padişaha vermek için âdeta yarışıyorlardı.

Çiçek vermek için ileri atılan kızlar, Fatih'in yanında duran ak sakallı ve yaşlı hâliyle Molla Gürânî'yi padişah zannederek çiçekleri ona uzatıyorlardı. Molla Gürânî ise göz ucuyla Fatih'i işaret ederek:

– Sultan Mehmet odur. Çiçekleri ona veriniz, di-yordu.

Osmanlı sultanının bu kadar genç olması Bi-zanslıları şaşkına çevirmişti.

İlme ve âlimlere son derece saygılı olan padişah ise:

– Evet Sultan Mehmet benim. Ancak, o benim hocamdır, beni o yetiştirdi. Bu yüzden çiçekleri ona vermelisiniz, diyerek gelen çiçekleri hocasına gönderiyordu.

Fatih, bu mahşerî kalabalık önünde ilerleyip gazilerin duaları arasında Ayasofya'ya doğru ilerledi.

Ayasofya Kilisesi'nin bahçesinde toplanan papazlar, Bizanslı yöneticiler, Fatih'in atının önünde yerlere kapanmış ağlıyorlardı. Genç sultan, eliyle susmalarını işaret ederek :

– Ben Sultan Mehmet! Hepinize söylüyorum ki bundan böyle ne hayatınız ne de özgürlüğünüz konusunda benden korkmayınız, dedi.

Fatih'teki bu merhamet duygusu Bizans halkının gönüllerini fethetti. O, artık gönüllerin de fatihiydi.

Ayasofya'ya giren Fatih, gördüğü bu şahesere hayran kaldı. Gökyüzünü andıran masmavi kubbe, kıvrım kıvrım mozaikler, mermerle kaplı duvarlardaki renk cümbüşü gözlerini kamaştırdı.

Osmanlı, fethettiği topraklardaki en büyük kiliseyi fethin sembolü olarak camiye çevirirdi. Fatih, Hristiyanların bu en görkemli kilisesinin camiye çevrilmesi için emir verdi. Molla Güranî ezan okudu. İkinci namazı Ayasofya'da birlikte kılındı.

Bu öylesine muhteşem bir olaydı ki İstanbul'un fethiyle Osmanlı Devleti, büyük bir dünya gücü hâline geliyordu. İstanbul ve Boğazlara sahip olmakla Asya ve Avrupa'nın hükümrânlığı da Osmanlı Devleti'nin eline geçmiş oluyordu. Bu olay sadece bir şehrin el değiştirmesinden ibaret değildi. İstanbul'un fethiyle bir medeniyet sona ermiş, bin yüz yıllık Bizans İmparatorluğu yıkılmıştı.

Böylece Ortaçağ yerini Yeniçağ'a bırakıyor, henüz yirmi bir yaşındaki bu genç adam, "çağları değiştiren padişah" olarak tarih sahnesindeki yerini alıyordu.

FATİH SULTAN MEHMET'İN HATIRALARI

SAMAN ÇÖPLERİ

Sıcağın etkisiyle yol kenarlarındaki ekinler sararmış, toprak ayakları yakacak derecede ısınmıştı. Havanın sıcaklığı yolculuğun verdiği zahmeti dayanılmaz hâle getiriyordu.

İstanbul'u fetheden kahraman ordular, bir an durmaksızın Asya'da ve Avrupa'da fetihler gerçekleştiriyordu. Anadolu seferlerinden birini daha başarıyla tamamlayan Osmanlı ordusu, devletin yeni başşehri İstanbul'a dönüyordu.

Yorgun askerler, Fatih Sultan Mehmet'in emriyle Balıkesir önlerinde durdular. Yaprakları sararmış ağaçların gölgelediği geniş düzlükte çadırlar kuruldu. İkindiye doğru güneş şiddetini azaltınca ve yolculuğa devam edilecekti.

Fatih, öğle namazını kıldıktan sonra çadırında dinlenmeye çekildi.

Bir süre sonra hâlimden oraların köylüsü olduğu anlaşılan ihtiyar bir kadın çadırın kapısında belirdi. Girmek için mahcup bir eda ile izin istedi.

Bu nur yüzlü, yaşlı ninenin elinde bir tas ayran vardı.

Fatih, ayağa kalktı ve ihtiyar kadını saygıyla karşılayıp elini öptü:

– Hoş gelmişsin ana!

İhtiyar kadın Anadolu insanına has misafirperverliğiyle:

– Siz de buralara hoş gelmişsiniz sultanım, diyerek elindeki tası Fatih’e uzattı:

– Oğul, bilirim ki uzun seferlerden gelirsin. Bir tas ayranımı içmeden buralardan ayrılmanı istemem. Buyur hele.

Ancak ayran tasının üzerinde üç tane saman çöpü vardı. Padişah çöplerin ağzına girmemesi için ayranı üfleye üfleye içti. Sonra boş kalan tası ihtiyar kadına uzattı:

– Allah razı olsun ana. Lâkin şu saman çöpleri ayranı bir solukta içmeme mâni oldu.

İhtiyar kadın, gülümsedi :

– Oğul, onları bilerek ayranın üzerine ben koydum. Uzun yoldan geliyorsun, terlisin. Soğuk ayranı bir solukta içip hasta olmayasın istedim.

Kadının verdiği bu cevap genç sultanı duygulandırmış, gözlerini yaşartmıştı.

Art arda gerçekleştirilen fetihlerin arkasında bu duygu inceliğinin de payı olduğunu düşündü.

Bu fakir ihtiyarı çadırından uğurlarken tekrar elini öptü ve onu bir çiftlikle ödüllendirdi.

İkinciye doğru yola çıkıldı. Osmanlı ordusu, birkaç gün içinde İstanbul'a varacak ve yeni fetihler için Fatih'in emrini bekleyecekti...

DERYANIN SAHİBİ

Fethin üzerinden iki yıl geçmişti. İstanbul'un ilk şehremini Hızır Beyi yanına alan Fatih, şehrin yenilenmesi için yapılan çalışmaları inceliyordu. Yolları, eşsiz bir sanatla örgülenen köprüleri, camileri medreseleri inceleyen Fatih, Haliç'e doğru yöneldi.

Haliç kenarına geldiklerinde, bir bahçıvanın bahçesinden temizlediği ayrık otlarını Haliç sularına attığını gören Fatih, atını o tarafa sürdü:

– Bu ne iştir efendi. Derya kimindir ki bu ayrık otlarına feda edersin!" diye gürledi.

Padişahın hiddetini gören bahçıvan çok korkmuş, baştan aşağı titremeye başlamıştı.

Sultan Mehmet, bahçıvanın üzerine giderek:

– Söyle kimindir bu derya, diye bağırды.

– Sizindir efendim.

– Hayır! Olur mu öyle şey?

– Bağışlayınız efendim, sürçü lisan ettim. Önce Allah'ın sonra siz efendimizindir.

– Hayır, bahçıvan efendi!

Başını önüne eğmiş, mahcubiyet içinde

kıvranan bahçıvan ne diyeceğini şaşırmıştı.

Hiddeti geçen Fatih, merhametli bir eda ile elini bahçıvanın omzuna koyarak:

– Bak bahçıvan efendi. Bu derya önce Allah’ın sonra da devletimizindir. Bu otları deryaya dökmekle, Allah’ın emanetine sahip çıkmadığını ve devletin malına zarar verdiğini fark etmez misin, diye sordu.

Sonra Hızır Beye dönerek:

– Efendi hazretleri! Fermanımız odur ki bundan sonra her kim bu deryaya fenalık ederse, kendine pek fenalık edeceğini bilebilir!

Fatih Sultan Mehmet, denizlerin, balıkların, ağaçların, kuşların, çevredeki bütün güzelliklerin kıymetini çok iyi biliyordu. Onları Allah’ın birer emaneti olarak görüyor ve bu konuda çok hassas davranıyordu. Çevrenin korunmasına büyük önem veren Fatih, saraya döner dönmez yayınladığı şu fermanla bu hassasiyetini ortaya koyuyordu:

“Ben ki İstanbul Fatihî Sultan Mehmet... Bizzat alın terimle kazanmış olduğum akçelerimle satın aldığım İstanbul’un taşlık mevkiindeki yerleri ve yüz otuz altı dükkânımı, aşağıdaki şartların yerine getirilmesi için halkımın yararına vakfediyorum.

Bu gayrı menkullerimden elde olunacak gelir ile İstanbul’un her sokağına ikişer kişi tayin eyledim. Bunlar ki ellerindeki bir kap içerisinde kireç tozu ve kömür külü olduğu hâlde günün belirli saatlerinde bu sokakları gezsinler. Bu sokaklara tükürenlerin tükürükleri üzerine bu tozu eksinler.

Ayrıca on cerrah, on tabip ve üç de yara sarıcı tayin eyledim. Bunlar ki ayın belli günlerinde İstanbul’a çıkalar, istisnasız her kapıyı vuralar. O evde hasta olup olmadığını soralar, şifası var ise tedavi edeler. Değilse Darülacezeye kaldırılarak orada huzura erdireler.

Allah korusun, herhangi bir gıda maddesi sıkıntısı olduğunda bırakmış olduğum yüz silâh, işin erbabına verile. Bunlar ki vahşî hayvanların yumurtada veya yavruda olmadığı sıralarda Balkanlara çıkıp avlanalar ki hastalarımızı gıdasız bırakmayalar.

Ayrıca külliyyemde inşa eylediğim imarethanede, şehitlerin aileleri ve fakir insanlar yemek yiyeler.

Ancak yemek yemeye veya almaya kendileri gelmeyip yemekleri, akşam üzeri kimse görmeden kapalı kaplar içerisinde evlerine götürüle...”

BU ZAHMET DİN YOLUNADIR

Sırbistan, Mora, Yunanistan, Arnavutluk, Amasra, Sinop, Kırım, Bosna ve daha niceleri... Her fetihle Osmanlı Devleti'nin sınırları biraz daha genişliyordu. Ancak Osmanlı'nın amacı toprak genişletmek değil, gönülleri fethetmekti. Bu fetihler, hem Osmanlıların hayır ve güveni hem de zulümlerin sona ermesi için gerekliydi. Sultan Fatih'in bir tek gayesi vardı: Allah'ın yüce adını dünyanın her tarafına duyurmak...

Fethedilen her ülke, milyonlarca insanın İslâmiyetle tanışması demekti. Fatih, işte bu yüzden batıya yaptığı seferlere büyük önem veriyordu.

Osmanlı'ya saldıran devletlerle işbirliği içine giren, Trabzon Rum İmparatorluğu'nun yıkıcı faaliyetlerine bir son verilmesi gerekiyordu. Çünkü bu durum, Osmanlı ülkesindeki huzur ve güveni sarsıyordu.

Trabzon imparatorunun kızıyla evli olan Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan, Osmanlı Devleti'nin

saldırması hâlinde, Trabzon imparatoruna yardım sözü vermişti. Çok güçlü bir istihbarat ağına sahip olan Fatih Sultan Mehmet bunu haber aldı. Bu durum, iki Müslüman devlet arasında bir sorun hâline geldi. Bunun üzerine Uzun Hasan, Osmanlı Devleti ile tekrar barışın temin edilmesi için, annesi Saray Hatun'u elçi olarak Sultan Fatih'e gönderdi.

Fatih Sultan Mehmet Han, “ana” diye hitap ettiği ve büyük hürmet gösterdiği Saray Hatun’un barış önerisini kabul etti. Ancak bir şartı vardı:

– Ana, madem Uzun Hasan benden af diler, ben de onu affediyorum. Ancak madem ki benim hizmetime gelmeyip fetih sevabından mahrum kaldı, o zaman annesi ve adamları bu sefer boyunca ordularıyla beraber kalacaklardır.

Sefer hazırlıklarını tamamlayan Osmanlı Ordusu, Trabzon Rum İmparatorluğu’nu fethetmek üzere yola çıktı. Saray Hatun ve Uzun Hasan’ın adamları da Osmanlı ordusu ile birlikte bu sefere katıldı.

Üç yüz gemiden oluşan Osmanlı donanması Sinop’tan Trabzon üzerine hareket etti.

Genç sultan ise Trabzon üzerine yürüdüğüünün anlaşılmasını istemiyordu. Bu yüzden sahil yolunu bırakarak ordularının başında Sivas-Gümüşhane üzerinden ilerliyordu. Arazinin çok dağlık ve sık ormanlarla kaplı olması, askerlerin ilerleyişini zorlaştırıyordu. Önden giden askerler, ellerindeki kazma kürek ve baltalarla arkadan gelenlere yol açıyorlardı. Ordu çok zor şartlarda ilerliyordu. Fatih Sultan Mehmet, bitmek tükenmek bilmeyen azmi ve enerjisiyle, zaman zaman atından inip yürüyor, yamaçlara tırmanıyor, askerlerine moral veriyordu.

Fatih'in ve askerlerinin yaşadıkları bu zorluğu gören Saray Hatun, Fatih'in yanına gelerek:

– Ey oğul, şu Trabzon dedikleri yer, bunca zahmete değer mi, diye sordu.

Fatih Sultan Mehmet Hanın verdiği cevap, onun bu fetihleri niçin yaptığını ortaya koyuyordu:

– Hey Ana! Bu zahmet din yolunadır. Bizim elimizde İslâm'ın kılıcı vardır. Bu zahmete girmeseydik bize gazi demek yalan olurdu. Bu seferleri yapmazsam, yarın Allah'ın huzuruna çıktığımda mahcup olurum.

Osmanlı Devleti'nin gayesi hiçbir zaman toprak kazanmak olmamıştı. Asıl gaye Yüce Allah'ın isminin dünyanın her yanına ulaştırmaktı.

Ayrıca zulüm ve haksızlıkların sona ermesi, ülkenin güvenliğinin sağlanması için mücadele veriliyordu.

Bu uzun ve çetin yolculuğun sonunda, karadan ve denizden kuşatılan Trabzon şehri fethedildi. Böylece Bizans hanedanının son kalesi de Osmanlı Devleti'nin eline geçmiş oluyordu.

KARDEŞLİK

Fatih Sultan Mehmet, Trabzon seferinden dönmüş ve bu seferin yorgunluğunu atmak için ava çıkmıştı. Avlanırken karşısına bir dilenci çıktı.

Fatih'i karşısında bulan dilencinin sevinci görülmeye değerdi.

Fatih, dilenciye bir altın verdi.

Bir altını az bulan dilenci:

– Nasıl olur padişahım? Ben senin kardeşin olduğum hâlde, sadece bir altın mı veriyorsun, diye itiraz etti.

Fatih, dilencinin ne demek istediğini anlamamıştı:

– Bu nasıl söz dilenci? Sen nereden benim kardeşim oluyorsun?

Dilencinin sultanı şaşırtan cevabı gecikmedi:

– Sultanım, ikimiz de Âdem babamız ve Havva anamızdan dünyaya gelmedik mi? Bu yüzden ikimiz de kardeş sayılmaz mıyız?

Genç sultan bu cevap üzerine gülümsedi. Dilencinin sözleri hoşuna gitmişti. Cömertce davranarak dilenciye bir kese altın verilmesini emretti. Yavaşça

onun kulağına eğilerek fısıldadı:

– Aman yavaş söyle! Eğer öteki kardeşlerimiz de duyup gelirse, senin payına bir altın bile düşmez.

Bu söz, Fatih'in ne kadar zeki ve hazırcevap, aynı zamanda nüktedan bir kişiliğe sahip olduğunu gösteriyordu.

ER İSEN, ER MEYDANINA GEL

Doğu Anadolu'da kurulan Akkoyunlu Devleti'nin başında bulunan Uzun Hasan, bir cihan devletinin hükümdarı olma sevdasında idi. Bu yüzden de Osmanlı Devleti aleyhinde çalışmalar yürütüyordu. Osmanlı'nın düşmanları ile işbirliği yapan Uzun Hasan, Trabzon Rum İmparatorluğu'nu himaye ediyor, Venediklilerle işbirliği yapıyor, Karamanoğullarını da sürekli Osmanlı aleyhinde kışkırtıyordu.

Uzun Hasan'ın Fatih Sultan Mehmet'e gönderdiği mektup, artık bardağı taşıran son damla olmuştu. Uzun Hasan mektubunda Kapadokya ve Trabzon'un kendisine terk edilmesini istiyor, küstahça savaş çağrısında bulunuyordu. Uzun Hasan'a padişahın cevabı tam bir askere yakışır şekilde ve mertceydi:

– Bundan önce annenin ricasıyla gazabımdan kurtulmuşsun. Biz de seni pişman olmuş zannederek affetmiştik. Hâlbuki senin gibi fitneci ve zalim birinin benden saltanat ve istiklâl davasında bulunması haramdır.

Senin kendin gibi bir kaç kişiye şiddet yoluyla galip gelmene, kendi topraklarında gösterdiğin gurur ve kibrine bizim hoşgörümüz sebep oldu. Buna rağmen adaletli idarem altında rahat bir şekilde yaşayan Tokat'a ve Karaman'a askerlerini göndererek ahaliye zulmettiğini biliyoruz. Onun için seni öldürmek ve ülkeni kontrol etmek üzere bu yılın baharında harekete karar verdik. Seni affetmek kesinlikle düşünülmemektedir. Beyhude zahmet çekme. Çekinmeden, korkmadan topraklarımıza tecavüz

ettiğin için, cezayı çekeceksin. Er isen er meydanına gel. Kadın gibi delikten deliğe girme. Hazırlıklarını yap, haber vermedi deme.

Yapacağı seferleri en yakınlarına bile haber vermeyen Fatih, Uzun Hasan üzerine yapacağı seferin tarihini bile mektubunda belirtiyordu. Bu şüphesiz açık bir meydan okumaydı.

Baharın gelmesiyle hazırlıklarını tamamlayan Osmanlı orduları Erzincan'a doğru harekete geçti. İki ordu Otlukbeli mevkiinde karşılaştı. Şiddetli çarpışmaların sonunda Uzun Hasan'ın ordusu büyük kayıplar verdi. Osmanlı ordusu, ilk defa bir meydan savaşında top mermileri kullanıyordu. Kuvvetleri bozulan Uzun Hasan savaş alanından kaçmaya başladı. Fatih, Uzun Hasan'a verdiği dersten o kadar emindi ki onu takip etme gereği bile duymadı. Komutanlar, bir gün sonra toplanan savaş meclisinde Uzun Hasan'ın peşinden gidilip yok edilmesi gereğini ilettiklerinde, Fatih buna karşı çıktı:

– Uzun Hasan denilen caninin canını yakmak saltanatımın bir gereği idi, yerine geldi. Hanedanını yıkmaya gerek yoktur. Adalet yerini buldu. Daha fazlası zulüm olurdu. Onun halkı da Müslümandır. Aslında bu kadar da gitmezdim. Ancak buna kendisi sebep oldu. Maksadımız, onu korkutmak ve kötü

emellerinden vazgeçirmektir. Bu da fazlasıyla olmuştur. İntikam almak için onun peşinden gitmek, pek çok yeri harap etmek demektir. Bu ise günaha girmekten başka bir şey değildir.

Fatih, batıda Hristiyan halka zulmeden zalimlere karşı yapılacak seferler için, artık vakit kaybetmek istemiyordu. Bu yüzden orduya, toparlanıp İstanbul'a dönme emrini verdi.

BU MİLLETLE DÜNYA FETHEDİLİR

İstanbul henüz fethedilmemişti... Edirne’de bulunan Sultan Mehmet, bir yandan fetih hazırlıkları yaparken, diğer taraftan halkının durumunu kontrol etmeyi ihmal etmiyordu. Ona göre önemli olan, milletin birlik beraberlik içinde olmasıydı. Bunu, fethin gerçekleşmesinin şartlarından biri olarak görüyordu. Acaba fethetmeyi düşündüğü İstanbul’a gerçekten güzel mesajlar götürebilecek miydi? Halk buna hazır mıydı? İnsanlar dinini mükemmel yaşıyor, birbirini yeterince sevip sayıyormuydu? Dürüstlük, sevgi ve kardeşlik kalplere hâkim olmuş muydu acaba? Zihnindeki bu sorulara cevap arayan Sultan Mehmet, bir sabah kılık değiştirip pazara çıktı. Satılan malların kalitesini, fiyat durumunu ve esnafın hâlini kontrol etmek için, Edirne’nin çarşılarını gezmeye başladı.

Sultan Mehmet, sokağın başındaki ilk dükkâna girdi. Selâm vererek:

– Bana yarım batman yağ, yarım batman bal ve biraz da peynir veriniz, dedi.

Müşteriyi güleryüzle karşılayan, dükkân sahibi, selâmı alıp memnuniyetle yarım batman yağı tarttı. Yağı verirken, karşısındakinin bir padişah olduğundan habersiz olarak konuştu:

– Ağam, dilerseniz size bal ve peyniri de verebilirim. Ancak ben bu yağı satarak siftah etmiş

oldum. Diğer isteklerinizi de henüz siftah yapamayan karşı komşumdan alırsanız çok memnun olurum.

Bu duruma içten içe sevinen padişah, yağın parasını ödedikten sonra karşı dükkâna geçti. Yarımşar batman bal ve peynir istedi.

Dükkânın yaşlı sahibi balı tarttıktan sonra :

Allah’a şükür, sayenizde bugün de siftah ettik. Ancak sizden ricam peyniri şu yandaki dükkândan almanız. O henüz siftah etmedi, dedi.

Yaşadıklarından çok etkilenip duygulanan Sultan Mehmet, yan dükkândan alışverişini de yaptıktan sonra :

– Bu millette bu yüksek ahlâk olduktan sonra, değil İstanbul, bütün dünya fethedilir, deyip mutlu ve memnun olarak çarşıdan ayrıldı.

KALPLERİ FETHEDEN ADALET

Sultan Fatih, İstanbul'un fethinden sonra Bizanslıların dinlerine karışmamış, kiliselerine dokunmamıştı. Böylece fetih öncesi "İstanbul'da kardinal külâhı görmektense, Osmanlı sarığı görmeyi tercih ederim." diyen Notaras'ın sözleri de haklılık kazanmıştı. Osmanlı Devleti'nde değişik milletlerden insanlar kardeşçe ve huzur içinde yaşıyordu.

Sabahın ilk ışıklarıyla Topkapı Sarayı'na gelen Hristiyan rahipleri, padişahla görüşmek istediklerini söylüyorlardı. Görevli, rahipleri salona alarak Fatih'e haber verdi.

Fatih Sultan Mehmet, Hristiyan din adamlarını nezaketle karşılayarak içeri aldı.

Papazlar Fatih'ten Hristiyan Rumlara ait ayrı mahkemeler kurulmasını, anlaşmazlıkların ayrı mahkemelerde çözülmesini istiyorlardı.

Fatih:

– Peki, o hakkı da size verebilirim. Ancak sizden bir isteğim var. Sizler ülkemdeki değişik mahkemeleri izleyiniz. Alınan kararları inceleyiniz. Daha sonra benim yanıma tekrar geliniz. Bu teklifinizi o zaman bir daha görüşelim, dedi.

Bu teklifi kabul eden papazlar, ülkenin değişik yerlerinde kurulan mahkemeleri izlemek üzere padişahın huzurundan ayrıldılar.

Papazların ilk durakları Üsküdar Mahkemesiydi.

Mahkemede at satışı ile ilgili bir dava görölüyordu.

Davacı:

– Kadı efendi, atı aldığım bu kişiyle bir anlaşma yaptık. Anlaşma gereği, aynı günün akşamına kadar at hastalanırsa, atı geri verme hakkım olacaktı. Aksilik bu ya atı aldığım gün hayvancağız hastalandı. Ancak geri vermek istediğimde bu kişi yaptığımız anlaşmaya uymayarak atı almak istemedi, diye şikâyetini dile getirdi.

Ancak satıcı aynı gün mahkemeye başvurmuş, mahkemenin kapalı olması üzerine dava açması gecikmişti. Kadı efendi bir cenazeye gitmek için mahkemeyi kapatmak zorunda kalmıştı.

Davacı bunu belirttiikten sonra anlatmaya devam etti:

– Efendim, aynı günün akşamı at öldü. Aradan bir gün geçtiği için de yaptığımız anlaşmanın hükmü kalmadı. Kadı efendi, şimdi söyleyin benim durumum ne olacak?

Papazlar, bu ilginç davanın nasıl sonuçlanacağını meraklı gözlerle beklemeye başladılar.

Ortaya çıkan bu karmaşık durumu bir süre düşünüp çözmeye çalışan kadı efendi:

– Bu durumda kabahat bana ait. Çünkü eğer dün mahkemeyi kapatmasaydım, davacı haksızlığa uğramayacaktı. Ancak merak etmeyin ölen atınızın parasını ben ödeyeceğim, diyerek kararını bildirdi. Davacıya atın parasını hemen ödedi.

Papazlar bu adalete hayran kaldılar. Oradan bir başka mahkemeyi izlemek için Kütahya'ya hareket ettiler.

Kütahya'daki mahkemede iki kardeş arasındaki arazi paylaşımından doğan bir anlaşmazlık görüşülüyordu. Bu mahkemede de kadılar âdil bir şekilde olayı çözüme kavuşturdular.

Papazlar, buradan Konya'ya geçtiler. Konya mahkemesinde biri Venedikli, diğeri Konyalı iki tüccar arasındaki bir dava görülüyordu.

Kadı efendi önce Konyalı tüccarı dinledi:

– Efendim bu kişiye kumaş ısmarladım. Gemi ile bana ulaştırmasını istedim. Ancak mallar elime ulaşmadı.

Venedikli tüccar izin isteyerek ayağa kalktı:

– Efendim, malları yüklediğim gemi, Akdeniz’de bir kaza sonucu battı. Ben Konyalı tüccarın isteğini yerine getirdim. Dolayısıyla paramı almak hakkımdır.

Konyalı tüccar ise:

– Efendim ben malları almadım ki ne diye ödeme yapacaktım, diyerek hakkını savunuyordu.

Her iki tarafı dinleyen hâkim, kararını açıkladı:

– Venedikli tüccar, Konyalı tüccarın isteği üzerine malları gemiye yüklemiştir. Geminin batıp batmaması onun elinde olmadığına göre Konyalı tüccar malların parasını ödemelidir.

Venedikli tüccar hiç beklemediği böylesine âdil bir karara çok sevindi ve:

– Efendim, dedi. Bizim ülkemizde de ticaret kanunları var. Ancak hiçbir Venedikli hâkim bir Müslümana karşı bir Hristiyanı mahkûm etmez. Sizin adaletinize hayran oldum. Siz, ülkenizdeki Hristiyanların hakkını da Müslümanlarınkı kadar savunuyorsunuz.

Papazlar, bu adalet anlayışının İslâm dininin bir gereği olduğunun bilincindelerdi. Artık başka mahkeme görmeye gerek yoktu. İkna olmuşlardı. Hemen İstanbul’a dönerek padişahın huzuruna çıktılar ve:

– Sultanım, mahkemelerinizdeki adalete ve kanunlarınıza hayran olduk. Bizler ayrı mahkeme istemimizden vazgeçtik, dediler.

BİZİ TANIMAZ MISIN

ilme ve öğrenmeye âşık olan Fatih, Osmanlı Devleti'nde âdeta bir âlimler ve sanatkârlar ordusu meydana getirmişti.

Ali Kuşçu, Molla Lütî, Sinan Paşa, Ali Tûsî, Molla Zeyrek dönemin önde gelen bilginleriydi. Fatih, bilginlerle sık sık bir araya gelir, onların ilim sohbetlerine katılırdı.

Fatih Sultan Mehmet, âlimlere ikramda bulunmayı severdi. Hocalarıyla aynı sofrada yemek yer, muhabbet ederdi. Yemekten sonra da hep birlikte ilmî sohbetler ederlerdi.

Günlerden bir gün Fatih Sultan Mehmet, muhteşem bir sofra hazırlanması emrini verdi. Çünkü çok sevdiği hocası Molla Gürânî gelecekti ve hocasını en iyi şekilde ağırlamak istiyordu.

Akşama doğru Molla Gürânî saraya gelmişti. Kılınan namazın ve kısa bir sohbetin ardından sofraya oturuldu.

Sofrada çeşit çeşit yemekler, altın kaplamalı tabaklara koyulmuştu. Oldukça süslü kaşıklar ve bıçaklar göz kamaştırıyordu. Ancak Molla Gürânî pek rahat değildi.

Sultan Fatih, hocasının yüzüne baktı. Molla Gürânî'nin kaşları çatılmış, her zamanki mütebessim çehresi kaybolmuştu. Henüz bir lokma bile yememişti. Acaba canı neye sıkılmıştı?

Fatih, hocasına sordu:

– Hocam, bilmeden size karşı bir kusur mu işledik? Bu durgunluğunuz nedendir?

Fatih'in bu sorusu üzerine Molla Gürânî, kaşlarını daha da çatarak:

– Oğul, sen bizi tanımaz mısın? Bizim haram lokma yemediğimizi bilmez misin, diye çıkıştı.

Fatih iyice şaşırmıştı:

– Hocam emin olun ki soframızda bir tek haram lokma yoktur!

– Peki bu israf nedir? Altın tabaklar, altın kaşıklar, altın bıçaklar nedir? Dinimiz gösteriş ve israfı yasaklamamış mıdır? Yoksa bu yasak padişahlar için geçerli değil midir? Bütün İslâm büyükleri bu emre uydular. Halife Hazreti Ömer'in en iyi yemeği zeytin ekmekten ibaretti. Çünkü, halkı da zeytin

ekmek yendi. Bunu sakın unutma. Halkının oturduğu sofralardan daha iyi sofralarda oturursan, Allah bu davranışından hoşnut olmaz.

Hocasının bu sözlerini hürmetle karşılayan Fatih, bu sözleri olugunlukla karşıladı. Aslında o, gayet sade bir hayat yaşıyordu. Lüks içindeki bu sofrayı sadece hocasını memnun etmek için hazırlamıştı.

Zaten iktisatlı ve sade yaşayan Fatih, israftan kaçınmaya o günden sonra daha fazla özen gösterdi. Çevresine bu yönüyle de örnek olan genç sultanın sofrası, halkının sofrasından farksızdı.

CESARET

Osmanlı ordusu, baharın gelmesiyle yeni fetihler için Edirne civarında toplandı. Şimdi hedefte Boğdan vardı. Yıllardır Haçlı ordularının toplanmasına öncülük eden ve Osmanlı'ya düşmanca faaliyetler içinde bulunan Boğdan'ın fethi artık kaçınılmaz olmuştu.

Osmanlı ordusu, Tuna nehri üzerine kurdukları beş ayrı köprüden geçerek Boğdan'a girdi. Boğdan askerleri âdeta bir ağaç denizi görünümündeki ormanlarda pusuya yatmışlardı. Boğdanlılar, gizlendikleri yerlerden ok yağdırıyorlar, karşılarında savaşacakları askerleri göremeyen Osmanlı askerleri ise yerlere yatarak kendilerini korumaya çalışıyorlardı.

Komutan Mehmet Ağa bir yandan askerlerini yüreklendirmek için gürliyordu:

– Saldırın arslanlarım! Bu ormanı onlara dar edelim. Hücüuuuum!

Ancak bu da netice vermeyince Fatih, komutanın yanına gelerek:

– Bak adamlarına hemen pes ediyorlar. Oysa ben onlardan kahramanlık beklerdim, dedi ve atını ormanın karanlıklarında gizlenen düşmanın üzerine sürdü.

Fatih’in düşman üzerine yiğitçe yürümesi, askerleri yüreklendirdi. Bütün askerler, kalkanlarını kendilerine siper yaparak, Fatih’in ardından düşman üzerine atıldılar. “Allah Allah !” nidaları ormanı inletmeye başlamıştı. Boğdanlılar coşkun akan bir sel

gibi üzerlerine gelen bu ordu karşısında fazla dayanamadılar. Kısa süren çarpışmanın ardından Boğdan askerleri kaçmaya başladı.

Fatih'in üstün cesareti savaşın kazanılmasını sağlamıştı.

Boğdan'ın fethiyle, Haçlıların bir kalesi daha Osmanlı Devleti'nin sınırlarına dahil oluyordu.

SON SEFER

Baharın gelmesiyle hazırlıklarını tamamlayan ordu, yeni bir sefere çıkıyordu.

“Kafamdan geçenleri sakalımın bir teli bilse, onu koparır atarım.” diyen Fatih Sultan Mehmet, her zamanki gibi seferin nereye yapılacağını gizli tutuyordu.

Ancak Fatih bu defa çok hastaydı. Son aylarda iyice zayıflamış, hekimlerin bütün çabalarına rağmen hastalığında iyileşme olmamıştı.

Fatih Sultan Mehmet Han, hastalığına rağmen, üç yüz bin kişilik Osmanlı ordusuna hareket emrini verdi. Ordusunun başında Üsküdar’a geldiğinde hastalığı büsbütün şiddetlenmişti. Hekimlerin bütün çabalarına rağmen, durumunda bir iyileşme olmuyordu. Fatih, doktorların isteği üzerine buradaki otağında üç gün dinlendi. Doktorların acılarını hafifletmek için verdikleri ilaç, hastalığını iyice artırmıştı.

Vezirlerin ve hekimlerin, bir araba hazırlanarak yolculuğa bu arabada devam etmesi önerisine :

– Asker bizi at sırtında görmeye alışmıştır, arabada görürse sefer isteği gevşer, diyerek bu fikre karşı çıktı.

Ancak yolun yarısına gelindiğinde Fatih’in ağırları o kadar şiddetlenmişti ki hazırlanan arabaya binmek zorunda kaldı. Ömrü at sırtında geçen Fatih’e, iki atın çektiği bir arabanın içinde sefere katılmak çok ağır geliyordu.

Gebze yakınlarındaki “Hünkâr Çayırı” denilen yere gelindiğinde, Fatih’in ağırları daha da arttı. Doktorların bütün müdahaleleri sonuç vermedi. Allah’ın, bu büyük devlet adamı için takdir ettiği ömür bu kadardı. Fatih Sultan Mehmet, kırk dokuz yaşında vefat etti. Çıktığı bu son seferin nereye olduğu bir sır olarak kaldı. Askerler arasında bir karışıklığa sebep olmaması için, vefat haberi üç gün gizlendi.

O, ömrünü “Allah’ın adını dünyanın her yanına duyurmaya” adamıştı. Sadece bu amaç için yaşamıştı ve son nefesini de bu uğurda çıktığı bir seferde veriyordu.

Fatih, vefatından kısa bir süre önce kısa vasiyetini yanındakilere şu sözlerle bildirmişti:

– Bu dünya ölümlüdür. Her fâni gibi ben de ölümü tadacağım. Hayatım boyunca Allah'ın emirlerinden dışarı çıkmamaya özen gösterdim. Allah'ın rızasını kazanmak için çalıştım. Tek gayem bu idi. Kâfirler, hiçbir zaman sözlerinde durmadılar. Savaşlarımızın çoğunu, onların sözünde durmamaları sebebiyle yaptık.

İslâm'ın birliği, Müslümanların yekvücut olmaları ve insanların zulümden uzak, rahat ve huzurlu yaşamaları en büyük arzum olmuştur. Bu sebepledir

ki binlerce kişinin yok yere ölümüne sebep olan kişi oğlum bile olsa onu cezalandırmaktan asla geri durmam. Allah'ın nizamını bozanlar, kim olursa olsun, benim düşmanımdır.

Size emanet olarak bıraktığım vakıflarımı koruyun. Camilerime iyi bakın. Hastane ve imarethanelerimi yaşatın. Fakirleri doyurun. Beni, İstanbul'da vasiyet ettiğim yere defnedin. Hepinizi Allah'a emanet ediyorum.

SÖZLÜK

nüktedan: Şakacı, şaka yoluyla gerçekleri sezdirenen, ince ve öğretici espriler yapan

tellâl: Herhangi bir haberi halka bildirmek için, çarşıda pazarda yüksek sesle bağırarak kimse

fersah: Yaklaşık 5 km'lik bir uzaklık ölçüsü

Ortodoks: Hristiyanlık dininde bir mezhep

Katolik: Hristiyanlığın mezheplerinden biri

Konstantin: İstanbul'un fethinden önce Bizans'ın hükümdarı

muhtır: Haber ulaştırıcı, haber veren, ihbarcı

tayfa: Bir gemide bulunan, türlü işlerde çalıştırılan kişi

hummalı: Sürekli, sıkı, yoğun

kadırga: Hem yelken, hem de kürekle yol alan savaş gemisi

forsa: Gemilerde kürek çeken esir kişi

şâhî: Fatih Sultan Mehmet'in bizzat kendisinin keşfettiği, o dönemin tahrip gücü en yüksek havan topu

deha: İnsan zekâsının, insan kişiliğinin erişebileceği en yüksek nokta

urgan: Keten, kenevir, pamuk gibi dokuma maddelerinden yapılan kalın ip, halat

şahbaz: Çevik ve becerikli

Enderun: Osmanlılarda "devlet görevlilerini" yetiştiren okul

medrese: İslâm ülkelerinde fen bilimleriyle dinî bilgilerin birlikte okutulduğu fakülte (yüksek okul)

müderris: Ders veren, profesör. Medrese veya cami-de öğretmen

devşirme: Osmanlı döneminde, asker yetiştirmek için alınacak çocukları seçip toplama işi

pençik: Gümrük idaresi tarafından vergi karşılığında köle sahibine verilen senet

batman: Eski bir ağırlık ölçüsüdür. Miktarı bölgele-re ya da tartılacak şeye göre değişir.

siftah: Alışverişe başlamak. Bir şeye ilk başlamak.

rıhtım: Gemilerin indirme bindirme, yük alma ya da boşaltma yeridir. Akarsu veya denizin kıyısı doldurularak yapılır.

bu tıklamaların kaynağı

www.kitapkaynagi.com

“kitaba ulaşmanın en hızlı yolu”